

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Additio Ad Qvæstiones Selectas in 1. 2. S. Thom. olim
impressas**

Requesenius, Josephus M.

Romæ, 1675

Disputatio III. De effectibus peccati originalis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38791

DISPUTATIO III.

De effectibus Peccati originalis.

F Vse tractavi de peccato originali lib. 3. de pecc. disp. 19. nunc addam nonnulla, quæ desiderantur ad completam de eius effectibus explicationem.

SECTIO I.

An peccatum Adæ intulit privationem auxilij sufficientis, ac antecedentem necessitatem peccandi, & fuit causa reprobationis omnium Damnatorum.

136 **V** Trumque affirmat ex Augustino Henricus cap. 3. §. 6. vers. lex igitur ex Augustino, ubi ait, licet humanum genus ex peccato primi parentis incurrerit antecedentem necessitatem peccandi, Christi tamen beneficio sublata est, & vers. nam si lex, arguens contra Doctores asserentes legem datam homini habere secum necessario connexam gratiam sufficientem, quæ ad præcepta im-
plen-

plenda iuaret, inquit, si lex, ut obliget, infert semper assistentiam gratiæ sufficientis, sequeretur gratiam sufficientem ad observantiam legis necessariam, non fuisse amissam ex peccato Adæ, quod licet à pluribus concedatur, puto esse falsissimum, & cap. 4. §. 10. vers. expedienda est hic difficultas, ait, Adam ex peccato perdidit sibi, & nobis auxilium constituens potentiam proxime expeditam ad perseverandum, quare privatio huius potentie in nobis, est pena primi peccati, nam secundum gratiam datur, non secundum debitum. Ob idq; vers. hanc privationem relictam infert hanc potentiam, iuste à Deo negari posse, cum ex primo peccato non debeat. Aduerte autem, ab Henrico non agnoscitur aliam potentiam sufficientem, quam potentiam proxime expeditam, ideoque potentiam remotam, quam collatam dicit homini lapsio, non est per ipsum, potentia sufficiens, dum nunquam in eo tract. appellavit sufficientem, uti appellasset, si eam admisisset tamquam speciem potentie sufficientis, di-

distinctam ab alia specie potentia
sufficientis, nimirum potentia pro-
ximè expeditæ. quod animaduertas,
velim, Lector, ne putes ab ipso ad-
mitti potentiam sufficientem, cum
admittit remotam, & negari solam
sufficientem proximam; ob idque
cap. 3. §. 6. vers. *nam si lex, dicit, fuis-
se amissam gratiam sufficientem ne-
cessariam ad obseruantiam legis, non
vero sufficientem proximam, quia
non agnoscit duas species sufficien-
tiæ, quarum vna, & non alia ne-
getur.*

137 Addit præterea dicto cap.
4. §. 10. vers. *est igitur celebris pecca-
tum originis esse causam reprobatio-
nis omnium damnatorum, quia vero
in baptizatis est remissum originale
quoad culpam, ideo subdit, causam
reprobationis baptizatorum esse ra-
dicaliter in solo originali, proxime
vero, & formaliter in actuali; his
verbis. Nullo pacto conceditur ho-
minem baptizatum damnari propter
originale formaliter, & esse ratione il-
lius, ut causa proxima reprobatum, sed*
di-

dicimus originale radicaliter esse causam reprobationis fidelium, qui damnantur, quatenus ab illo ortum habuit privatio potentia expedita ad perseverandum, sub qua, preciso auxilio speciali Dei, homo labitur in peccata, ob qua proxime, & formaliter à Deo damnatur, &c. Sed inconsequenter loquitur diversimode de baptizatis, ac non baptizatis, nam cum ex una parte, eadem impotentia, ac necessitas antecedens, qua æque remanet in utrisque, siue culpa originalis sit remissa in illis, & non remissa in istis, habetur tanquam effectus poenalis peccati, non minus, ac est concupiscentia, ut ait dicto §. 10. vers. est igitur celebris, & vers. igitur precipue, ac vers. obijciunt plures, ex altera vero ab hac impotentia oritur lapsus in peccatum, non est cur, potius de fidelibus, quam infidelibus, diverso modo explicet causam damnationis.

138 Quare duo hic seiunctim inquiram, & primo an in rei veritate, & iuxta doctrinam fidei, contraxerint

runt posterius, in pœnam originalis, impotentiam antecedentem ad non peccandum, & necessitatem antecedentem peccandi, & an fuerit denegata posterius potentia sufficiens, quam Auctor appellat potentiam proximam expeditam, ex cuius defectu moriantur cum impœnitentia finali, & damnentur. secundo an hæc impotentia sit dogma Augustinianum.

§. I.

Examinatur quid de rei veritate.

139 **P**rima conclusio: in pœnam peccati Adæ non fuit sublatum reprobis auxilium sufficiens, seu potentia proxime expedita ad obseruantiam mandatorum, aut contracta necessitas antecedens ad peccandum. Ita Magister in 2. dist. 25. ubi distinguens tres modos libertatis, scilicet, à necessitate, à peccato, & à miseria, ait, *libertas à necessitate ante, & post peccatum, æque est in libero arbitrio, & infra, libertatem à*
se-

seruitute peccati, homo peccando amittit, non tamen à necessitate, inquiens, Augustinus dicit in Enchir. cap. 30. quod homo male utens libero arbitrio, & se perdidit, & ipsum, quia perditam est per peccatum libertas, non à necessitate, sed à peccato, qui enim facit peccatum, seruus est peccati, ac tandem concludit, liberaliter seruit, qui sui Domini voluntatem libenter facit, & per hoc ad peccandum liber est, qui peccati seruus est. Magistrum sequitur S. Thom. in 2. dist. 25. art. 4. ad 1. sic loquens, libertas à necessitate sequitur naturam potentia, & ideo per actus, & habitus non variatur, & ar. 5. in corp. si consideretur libertas secundum id, quod remouetur perfecta coactio, sic erit libertas à coactione, ac necessitate, quæ quidem per se, & semper liberum arbitrium comitatur, & in littera dicitur, quod in omnibus inuenitur, sine quo peccatum imputari non posset: & ad 1. libertas à necessitate omnibus statibus (hoc est innocentia, & gloria) communis est, licet libertas à miseria duobus statibus communis sit.

Hinc

Hinc S. Doct. enumerans omnes pœnalitates, ortas ex originali, tam in anima, quam in corpore in 2. dist. 29. art. 5. & 22. quæst. 164. ar. 2. nunquam meminit huius pœnæ, priuationis auxiliij sufficientis, ac necessitatis antecedentis ad peccandum, quam proculdubio non reuicisset, si ex peccato contractam existimasset. Magistrum, & S. Thom. sequuntur communiter Doctores, infra citandi.

140 Sed arguo primo: ea solummodo dona amiserunt posteri in pœnam peccati Adæ, quæ meruissent per eiusdem obedientiam, sed per obedientiam Adæ erant tantummodo consecuturi dona gratuita, nempe immortalitatem, integritatemque naturæ, non vero potentias, ac vires naturales ad non peccandum personaliter, seu ad vitandum malum, & prosequendum bonum, ergo per peccatum primi parentis non fuit sublata potentia sufficiens ad obseruantiam legis: maior est certa, minor patet, quia pactum Dei cum Adamo fuit de solis donis

L

gra-

gratuitis, non vero de principijs, ac perfectionibus naturalibus debitis naturæ secundum sui existentiam, & constitutionem, ideoque recte Lessius lib. 13. de perfect. diu. num. 144. ait, *per peccatum originale, non meriti sunt priuari donis naturalibus, sed solis gratuitis; unde quia immortalitas, & subiectio appetitus erat donum gratuitum, non vero potestas libera ad non peccandum, idcirco posterius per peccatum originis contraxerunt necessitatem moriendi, à qua non poterant, nisi per gratiam liberari, non vero necessitatem peccandi personaliter, ut bene adnotauit S. Thom. in 2. dist. 28. quæst. 1. art. 2. ubi proponens sibi hoc argumentum, mors ex peccato consecuta est, ergo ubi est necessitas moriendi, ibi est necessitas peccandi, sed in isto statu est necessitas moriendi, ergo & peccandi, sic respondet; Ad 5. dicendum, quod mors non respondet pro pœna cuiuslibet peccato, sed peccato primæ transgressionis, ex quo tota natura infecta est, unde sicuti à necessitate moriendi, homo non libera-*
tur

tur nisi per gratiam, ita & à necessitate subiacendi peccato per originem à parentibus in posteros transfuso, non tamen oportet, quod homo necessario in peccatum mortale labatur; & dist. 33. quæst. 2. art. 1. in corp. expresse docet, posteros solummodo priuatos fine supernaturali, ad quem donum ex peccato subtractum ordinabat, nulla alia pœna debetur originali, nisi priuatio visionis, & illius finis, ad quem donum subtractum ordinabat. Vnde sic ulterius arguo; non valet ex D. Tho. sic arguere; homo in pœnam originalis contraxit necessitatem moriendi, ergo & peccandi, quia illud primum fuit impositum, in pœnam, non vero secundum; aliter non posset impugnari, qui ultra impotentiam non peccandi, adderet impotentiam non videndi, aut comedendi, cū non sit maior ratio, cur deperdita sit vna, & non alia perfectio existens intra ordinem naturæ, vtpatet.

141 Urgeo; pactum cum Adamo non fuit de eleuanda natura, eique tribuendi potentias super-

naturales, quia hæ, non minus congruunt naturæ eleuatæ, ac congruunt naturæ puræ potentiæ naturales, ergo sicuti homo purus non amitteret in pœnam peccati libertatem à necessitate, aut potentias ad bene operandum, sed solum ius ad affectionem sui finis, & amicitiam cum Deo tanquam Auctore naturali, ita Adam, eiusque posteritas non amittit peccando statum eleuationis, ac potentias eidem statui connaturales, sed ius proximum, & immediatum ad amicitiam, ac beatitudinem supernaturalem, aliaque dona, quæ etiam intra eundem ordinem eleuationis, sunt pure gratuita, & indubitata, nimirum Immortalitas, impassibilitas, subiectio appetitus, libertas à seruitute, aliaque perfectiones contentæ in dono integritatis, vt aiunt Magister, & S. Tho. supra laudati.

142 Dices ad hominem, homo per peccatū originale amittit ius ad beatitudinem, ergo & potentiã ad media, hoc est, sãctas operationes, quibus acquiritur. Resp. tunc solum amitti po-

ten-

tentiã ad media, quoties amittitur ius & capacitas ad finem, at cum remaneat homini lapso capacitas recuperandi amicitiam per pœnitentiam, & alios actus bonos meritorios de congruo, remanet pariter potetia ad beatitudinem cõnexam cum amicitia. Et retorqueo argumentum: homo purus non deperderet per peccatum vires sufficientes ad recuperandam beatitudinem naturalem, ergo nec homo eleuatus eas deperdit ad recuperandam beatitudinem supernaturalem. Distinguo igitur consequens amisit potentiam ad media, per quæ tanquam per merita condigna recuperet beatitudinem concedo, tamquam per merita congrua nego.

143 Arguo 2. impotentia ad non peccandum, vel resultat naturaliter, seu ex natura ipsius originalis, vel consequitur in pœnam ex libera voluntate Dei: non primum, quia peccatum originale, vel actuale non relinquit, nisi inclinationem, non vero necessitatem ad repetendum actum similem, vt constat in-

ductione, neque enim qui semel commisit aliquam intemperantiam, vel furtum, euadit impotens ad temperate comedendum, & ad seruandas leges Iustitiæ, vnde si actus producant habitum facilitantem, non vero necessitatem, multominus hanc impotentiam, seu necessitatem inducit vnum peccatum originale, quod est minus graue, quam actuale. nec secundum, quia inter poenalitates ortas ex originali, non recensent Patres, & S. Thom. hanc impotentiam, sed ignorantiam, infirmitatem, ac difficultatem, quæ diminutionem, non carentiam virium denotant, vt mox declarabo. Urgeo, malitia peccati semel commissi non importat priuationem potentiaë sufficientis ad non transgrediendam legem, neque illam meretur, vt poenam infligam à Iudice, ergo: antecedens probatur, grauius est peccatum personale, quam originale, cum illud committatur voluntate propria, hoc vero aliena capitis, sed Angeli præuaricatores, non amiserunt per
pec-

peccatum vires naturales, ac potentiam sufficientem ad non peccandum de nouo, ergo potiori iure eam non amiserunt posteri per peccatum originis; vnde eodem prorsus modo loquitur de Angelo transgressore, ac homine lapso, quoad virium naturalium sufficientiam S. Thomas in 2. dist. 30. quæst. 1. art. 1. ad 3. his verbis. *Ad tertium dicendum; quod bona naturalia dicuntur dupliciter, vel in se considerata, secundum quod debentur naturæ ex proprijs principijs, & sic nec homo, nec Angelus per peccatum, aliquid naturalium amisit, vel in aliquo diminutus est, cum Dionys. integra data naturalia in Angelis peccantibus permanere dicit.*

144 Dices primo: communis Patrum vox est, hominem ob peccatū primi parentis, non solum fuisse spoliatum gratuitis, sed etiam vulneratū in naturalibus, hoc autem vulnus supra spoliationem, addit impotentiam ad bene, vel male operandum. Retorqueo argumentum Patres dicunt vires arbitrij fuisse peccati vulnere

debilitatas, non extinctas, sed vires non extinctæ, quamvis debiles, includunt sufficientiam, ergo vires naturales, licet per peccatum debilitatæ, non amiserunt actiuitatem sufficientem ad non male, seu bene operandum; ratio à priori: aliud est virtutem esse insufficientem, aliud vero debilem, quemadmodum, aliud est membrum corporis esse infirmum, aliud insufficientem ad usum vitæ, imò si esset insufficientem, non tam diceretur infirmum, quam mortuum, ergo sicuti sola extinctio virtutis dicit carentiam sufficientiæ, ita mera debilitas non excludit sufficientiam, quamvis includat carentiam roboris, & ita docet S. Thom. in 2. dist. 28. art. 2. in corp. cum peccatum, inquit, bona naturalia non tollat, sed diminuat, illud quod ad naturam potentie naturalis pertinet, homo per peccatum amittere non potest, etsi in illo infirmetur; cum igitur libera electio, vel fuga boni, seu mali, ad naturam liberi arbitrij pertineat, non potest esse, ut per peccatum subtrahatur homini facult-

cultas fugiendi peccatum, sed solum, quod minuatur, ita scilicet, quod illud peccatum, quod homo antea vitare de facili poterat, postmodum difficulter vitet, & ad 2. libertas arbitrij est immutata ob peccatum, non tamen sublata; & dist. 30. quæst. 1. art. 1. ad 3. bona naturalia, secundum quod ordinantur in finem ultimum diminuta sunt in Angelo, & homine, non penitus amissa, in quantum uterque factus est minus habilis, & magis distans à finis consecutione, & propter hoc dicitur spoliatus gratuitis, & vulneratus in naturalibus, & ad 5. huius habilitatis diminutio, pœna est hominis. Distinguo igitur antecedens, est vulneratus, ac diminutus in naturalibus per priuationem potentiaë sufficientis, nego: per priuationem maioris habilitatis, & facilitatis ad affecutionem vltimi finis, vt loquitur S. Tho. transeat. Eadem solutio applicanda est Tridentino, asserenti in decr. de pecc. orig. sess. 5. totum hominem per peccatum Adæ fuisse secundum corpus, & animam in deterius immuta-

tum, eadem, inquam, per immutationem, qua eius vires fuerunt diminutæ, non penitus extinctæ, nec cum eo robore, quo præditæ erant in statu innocentia.

145 Instas, ergo homo lapsus potest dici naturaliter integer, ac homo purus, etiamsi amiserit donum integritatis. Resp. affirmative, si sumatur integritas pro principijs intrinsicis, ac perfectionibus naturalibus debitis naturæ, in ordine ad bene operandum, cogitandum, & iudicandum, vt ait Suarez proleg. 4. cap. 4. num. 9. secus vero si sumas integritatem pro facultatibus gratuitis, ac superadditis in statu innocentia, & amissis per peccatum.

146 Dices 2. alia est denominatio spoliati, alia vero vulnerati, sed illa habetur per amissionem gratuitorum, ergo hæc per amissionem alicuius boni naturalis, quod est condistinctum à gratuito, & amissum per vulnus peccati. Resp. cum S. Thom. in 2. dist. 29. quæst. 1. art. 1. ad 4. & dist. 30. quæst. 1. art. 1. ad 3.
&

& ad 5. hominem dici vulneratum in naturalibus, non per amissionem boni naturalis intrinseci, sed solius facilitatis, quam perdidit mediante fomite, & contrarietate appetitus sensitivi, à qua redditus est minus habilis, & promptus ad consequendum finem: ideoque illa eadem rebellio, quæ secundum se considerata, non erat vulnus, sed proprietas, & conditio naturæ, denominatur postea vulnus pœnale inflictum in pœnam peccati, quemadmodum eadem carentia visionis, quæ non esset pœnalis homini spectato secundum sua naturalia, denominatur pœnalis, in quantum data est illi in pœnam peccati, vt habet S. Th. citatus.

147 Dices 3. tibia clauda, quamdiu manet clauda, non potest non claudicare, aut motum rectum efficere, ergo neque voluntas rationalis claudicans per peccatum, potest efficere motionem rectam. Nego paritatem, quia non est in potestate naturæ superare claudicationem, sicuti est in potestate voluntatis libe-

ræ vincere difficultatem ortam ex peccato ad vitandum malum, & amplectendum bonum; & ita docet S. Thom. in 2. dist. 28. quæst. 1. art. 2. ubi proponens hoc argumentum, habens pedem claudum, non potest ambulare, nisi claudicando, sed peccatum est quædam curvitas voluntatis, ergo homo in statu peccati, non potest non peccare; sic respondet; Ad 4. dicendum, quod ratio illa tenet in illis, quæ agunt propter necessitatem nature, in quibus de necessitate operatio sequitur, secundum exigentiam perfectionis, & defectus operantis, non autem in voluntarijs, quia homo habens virtutem, potest non uti virtute, sed in contrarium usum exire, & habens habitum vitiosum, potest non uti habitu illo; eadem habet quæst. 26. de ver. art. 12. ad 4. non est in potestate tibiæ, ut utatur curvitate, vel non utatur, ideo oportet omnem motum tibiæ curvæ claudicationem esse, liberum vero arbitrium potest uti, vel non uti sua curvitate. Et retorqueo argumentum, non valet hæc paritas, tibia sana non

potest claudicare, ergo voluntas sana
nequit claudicare, ita neque hæc alia,
tibia clauda nequit efficere motum
rectum, ergo neque voluntas in-
firma.

148 Arguo 3. euertens præci-
pium fundamentum Aduersariorum
refundentium impotentiam ad non
operandum malum in originale
tamquam causam adequatam. Actus
bonus non adimit potentiam ad fa-
ciendum actum malum, aliter homo
posset vnico actu fieri impeccabilis,
ergo nec actus malus adimit poten-
tiam ad faciendum actum bonum,
reddens operantem necessario pec-
cabilem; vnde sicuti voluntas vt
pote libera, quamuis bene disposita
per habitum, potest non vti bona
dispositione, sed illam vincere, ac
peccare, ita & male disposita per
habitum vitiosum, potest contra il-
lam prauam dispositionem bene ope-
rari, ideoque habitus tam boni, quam
mali, non tollunt, quin homo affe-
ctus tali habitu fit potens ad bene,
vel male agendum, vt habet S. Tho.
in

in 2. dist. 28. art. 2. ad 4. homo habens virtutem potest non uti virtute, & in contrarium usum exire, & habens habitum vitiosum, potest non uti habitu illo. Urgeo maior inclinatio confurgit in voluntate ad repetendum actum elicitum voluntate propria, quam aliena, sed voluntas potest male operari vincendo inclinationem relictam ex vno, vel pluribus actibus bonis personalibus, vt de facto contigit in Adamo habente vires robustissimas, sine vlllo fomite, & vt loquitur Augustinus, cum tanta non peccandi facilitate, & contigisset in homine innocente in puris naturalibus, ergo à fortiori potest bene operari superando inclinationem relictam ex actu prauo, & alieno capitis, sane si dentur duæ inclinationes contrariæ, quarum vna confurgens ex frequentatione actuum, & impellens ad bonum honestum est maior; alia vero tendens ad bonum inhonestum est minor, vt potest orta ex vno tantum actu alieno capitis, non videtur, quomodo illa
pri-

prima inclinatio etiam intensa sit vincibilis, nec reddat hominem impotentem ad peccandum, & hæc secunda, quamuis remissa, & orta ex vnica actione peccaminosa, sit inuincibilis, reddens hominem impotentem ad non peccandum. Rursus, homo innocens in pura natura posset vitare peccatum, ergo etiam homo lapsus habens solum originale, per quod, parum, ne dicam nil, inclinatur ad malum, dum illam actionem non facit per se ipsum, sed per alium.

149 Arguo 4. homo in pœnam originalis non meruit ademptum, sibi esse statum viæ, aliter statim ac infunderetur anima in corpus, vti in eo instanti animationis contraheret maculam originalem, ita inciperet esse in termino, contra vniuersalem sensum Ecclesiæ agnoscentis statum viæ, & militiæ, ac statum termini, & retributionis, ergo non incurrit impotentiam perpetuam ad obseruantiam legis; consequentia probatur; status viæ differt à statu
ter-

termini, per hoc, quod viator habet virtutem ad recte ambulandum, si velit, quam eo elapso amittit, ac succedit status termini; qua de causa Euthimius super illa verba Matth. 22. *ligatis manibus, ac pedibus projicite in tenebras exteriores*, docet in vita præfenti non ligari viatoribus manus ad opus, aut pedes ad rectum iter vinculo necessitatis, & impossibilitatis, quia hoc ligamen pro tempore alterius vitæ referuatur, *cateenam, inquit, vocat cessationem operis, quæ manibus, ac pedibus perficitur, tunc enim cessabit peccatorum operatio, nec enim, vel una actio ad Iudicem placandum dabitur, operationis siquidem præfens tempus est, futurum retributionis; & ideo sapiens Ecclesiastici 51. 38. distinguens duo tempora præfentis, & futuri sæculi, sic hortatur peccatores, operamini opus vestrum ante tempus, & dabit vobis mercedem vestram in tempore suo, hoc est, ut ait Cornel. ibi. in comm. facite opera bona in præfenti vita, ut in futura mercede donentur. Eadem*

dem

dem habet Nycetas in illud Iob 34.
 nec enim ultra in hominis potestate
 est, ut veniat ad Deum in iudicium,
 inquit, hoc quidem tempore bonum,
 & malum est in nostra potestate, verum
 in eo, quod consequitur, a quo, eius rei
 erit nobis erepta facultas; nec enim rei
 gerenda optionem daturus est amplius.
 Hinc sic ulterius vrgeo, manuum,
 pedumque ligatio ex Bernardo tr.
 de gr. & lib. arb. aliisque Patribus est
 omnimoda potestatis ablatio, sed
 hæc ligatio, per quam ex iisdem Pa-
 tribus significatur impotentia ad re-
 cte operandum, & ambulandum in
 via salutis, non est posita homini in
 hac, sed in alia vita, quando vnus-
 quisque iudicandus est, ergo impo-
 tentia, seu carentia auxilij sufficien-
 tis, non inest homini in hac vita,
 vnde sic concludit S. Fulgentius
 ep. 4. ad Probum, prope initium;
*presens vita nobis semper est via, in
 qua semper habemus, ubi possumus
 proficere.*

150 Arguo 5. de fide est præ-
 cepta naturalia dilectionis Dei, &

pæ-

poenitentiae obligare subditos, ergo de fide est, hominem lapsum habere potentiam sufficientem ad eorum obseruantiam, quia sine hac potentia cessaret obligatio obseruantiae; ideoque merito Origenes hom. 12. in cap. 21. Num. irridet tamquam fatuos, qui negant homini potestatem ad exequendum quidquid à Deo praecipitur, inquiens, *& nunc Israel audi quid Deus poscit à te. Erubescant illi haec verba, qui negant in homine esse liberum arbitrium. Quomodo posceret Deus, nisi haberet homo in sua potestate, quod poscenti Deo deberet offerre?* Rursus de fide est non esse vanas promissiones diuinas, quibus spondet gloriam, tamquam praemium bene operanti, *vincenti dabo coronam gloriae*, ergo cum conditio victoriae, & sanctae operationis non possit adimpleri ex defectu potentiae sublatae ab ipso Deo promittente, oportet, vt in promissario dentur vires ad ponendam conditionem.

151 Arguo 6. qui habet impotentiam antecedentem ad non peccan-

candum contra legem, nec vim tollendi talem impotentiam, non peccat violando legem, sed adultus cum primo transgreditur legem naturalem peccat de nouo peccato personali distincto ab originali, ergo ex originali non contraxit impotentiam antecedentem: minor est certa, aliter nullus adultus damnaretur ob actuale, sed ob solum originale, quod erroneum existimo. Maior est pariter certa, & probatur; peccatum non committitur, nisi ab habente potestatem liberam illud non committendi, vt probaui disp. antecedenti, sed vbi est impotentia non est potentia, nedum potentia libera, ergo nec peccatum. Urgeo ideo paruulus, non peccat personaliter, quia deficiente lumine rationis non habet vires sufficientes ad vitandum malum, sed etiam adultus compositionis, deficiente sibi potentia sufficiente, caret viribus sufficientibus ad non peccandum, ergo non peccat personaliter: consequentia est manifesta, æque impotens est ad
ope-

operandum, qui nullas habet vires, ac qui habet aliquas, sed insufficientes, unde si sint duo, quorum vnus habeat currum, sed non equos, alter nec currum, nec equos, vtique ambo sunt simpliciter impotentes ad iter faciendum cum curru, licet habens solum currum, sit minus indispositus ad cursum, quam carens curru, ergo licet adultus præcise, vt pol- lens vsu rationis, habeat aliquas vires incompletas, quas non habet paruulus, si tamen hæ non sint suffi- cientes ad non peccandum, ambo di- cuntur ob impotentiam æque pec- care, vel non peccare peccato per- sonali. Quod si adhuc velis peccare reprobum adultum, non vero paruu- lum, quamuis æque impotens sit ille ad seruanda mandata, hic ad mo- riendum in vtero, vel extra vterum maternum cum originali sine bap- tismo, tunc adultus torqueretur in in- ferno, puer è contrario esset immu- nis à pœnis, quæ diuersitas, stante æqualitate impotentix, damnaret potius, quam commendaret largissi- mam

nam Dei misericordiam, ac suauissimum diuinæ prouidentiae ordinem.

152 Dices cum Henrico cap. 4. §. 10. *vers. expedienda est hic difficultas, & vers. obijciunt plures*, posteros peccare, etiamsi nequeant vitare peccatum, quia sufficit ad peccandum, de nouo, si impotentia, seu amissio potentiae sufficientis, per quam poterant non peccare, sit inflicta in pœnam præcedentis peccati originalis, quæ per baptismum non tollitur, sicuti non tolluntur rebellio, mortalitas, passibilitas, aliæque pœnalitates, quas incurrit genus humanum ob peccatum sui capitis. Resp. me supra demonstrasse impotentiam ad non peccandum, nec esse proprietatem naturaliter consequentem ad peccatum prius commissum, nec impositam à Deo in pœnam originalis. Verum, vt appareat imbecillitas euasionis, & obstruatur os loquentium falsa, do hanc impotentiam per modum pœnæ, & sic probo, non posse in ea hypothesis hominem denuo peccare. Effectus, qui est

est solummodo malus, & liber in causa, non habet aliam formalem malitiam, ac libertatem, quam libertatem, & malitiam suæ causæ, sed transgressio mandatorum Dei, sequens ex impotentia antecedenti ad non transgrediendum, inducta in posteros in pœnam originalis, est mala, ac libera in originali, tamquam in sua causa, ergo non habet aliam malitiam, & libertatem quam causæ: minor patet; quia homicidium non alio modo vitari potest, quam vitando ebrietatem, ideo non est peccaminosum, nec liberum, nisi in causa, sed posterus nõ poterat alio modo vitare transgressionem personalem, nisi vitando originale, ergo non vitato originali, transgressio posterius, non est mala, & libera in se, sed in causa; cum tam ex ebrietate quam ex originali, eadem sequatur impotentia ad cauendam occisionem, ac transgressionem. Urgeo non minus homo lapsus traxit ex originali impotentiam ad non transgredienda mandata, quam ad vitandam

dam

dam mortem, & impediendum motus deordinatos concupiscentiæ contra rationem, vt habet Henricus cap. 4. §. 10. vers. *obijciunt plures*, tum sic: ideo homo carens dono integritatis in pœnam originalis, non peccat non vitando mortem, ac rebellionem carnis, quia est impotens vitare vtrumque, quamuis hæc impotentia sit contracta, tamquam ex causa, ex originali, in pœnam eiusdem originalis, siquidem Tridentinum definit concupiscentiam, eiusque motus indeliberatos non esse peccatum, sed effectus peccati, ergo nec homo impotens ad non violandam legem in pœnam originalis, peccat violando legem, etiamsi talis impotentia sit effectus peccati.

153 Confirmo hoc idem his exemplis, pone duos homines, quorum vnus careat pecunijs sine culpa, alter vero in pœnam proprij criminis, hic sane priuatus bonis non peccat non erogando eleemosynam egenis existentibus in extrema necessitate, quibus ex præcepto esset subuenien-

niendum: Rurſus obligetur Titius ex præcepto, aut voto ad deferendam proprijs manibus facem accenſam tempore, quo defertur ſacra hoſtia in viaticum moribundis, deinde vero in pœnam delicti ſint illi reciſæ manus, hic profecto carens manibus, non peccaret contra votum, aut præceptum, non deferendo facem, ergo etiamſi Adam ob inobedientiam perdidit ſibi, ac poſteris potentiam ſufficientem ad ſervandam legem naturalem, & ad non-perſeuerandum in peccato, non erit culpabilis noua tranſgreſſio, ac perſeuerantia in peccato, ob amiſſionem potentiæ, cum qua tantummodo poterat legem implere, & non perſeuerare in peccato; quare ſi Deus amputaret Caio pedes in pœnam homicidij, quis, niſi ſtultus dicet Caium non ambulando peccare, contra legem præcipientem ambulationem; etiamſi impotentia ad ambulandum ſit effectus pœnalis ortus ex homicidio.

154 Hinc Auguſtinus ea, quæ ſunt

funt sine potentia ad oppositum, non appellat propriè, & absolutè peccata in se, sed minus propriè, seu per denominationem à causa, cuius sunt effectus, vt habet lib. 3. de lib. arb. cap. 18. inquit, illud, quod ignorans quisque non rectè facit, & quod rectè volens facere non potest, ideo dicuntur peccata, quia de peccato illo libera voluntatis originem ducunt, illud enim procedens meruit ista sequentia, nam sicut linguam dicimus non solum membrum, quod mouemus in ore, dum loquimur, sed etiam quod huius membri motum consequitur, idest, formam, tenoremque verborum, secundum quem modum, dicitur alia lingua græca, alia latina, sed non solum peccatum illud dicimus, quod propriè vocatur peccatum, libera enim voluntate, & à sciente committitur, sed etiam illud, quod iam de huius supplicio consequatur, necesse est. Quare vti ex Augustino appellatur propriè lingua, membrum quod mouemus in ore, & minus propriè, seu denominatiue, tenorem verborum, ex cuius diuersitate dicimus,

M aliam

aliam esse linguam græcam, aliam latinam, eo quia ex motu illius membri consequitur, ita appellatur proprie peccatum, quod committit voluntas cum potentia sufficienti, & libera ad oppositum, effectus vero ad illud consequentes dicuntur peccata, sed minus proprie per denominationem à causa peccaminosa, ex qua necessario deriuantur, vti sunt aliæ pœnalitates, nempe concupiscentia, mortalitas, passibilitas, & alia huiusmodi.

155 Dices 2. si ego præuideam me in ebrietate occisurum Petrum, utique dicor peccare peccato ebrietatis, & homicidij, quamuis occisio sit solum volita, & libera in causa, ergo etiam in casu præsentis. Nego paritatem; nam sicuti incidens in morbum ex intemperantia, vel alia mala causa, ob quam nequit interesse sacro, & ieiunare, non est reus omissionis sacri, vel fractionis ieiunij, quia licet culpabiliter contraxerit morbum, ex quo necessario fit impotens obseruare vtrumque præceptum

p
ca
af
A
ac
co
tr
ne
ta
or
G
au
do
qu
ex
qu
ex
m
ipl
ac
de
pt
ait
ca
cu
na
ne

ptum, attamen noluit, nec intendit
causam morbi, vt non ieiunaret, nec
assisteret sacro, ita pariter, cum nec
Adam, nec posteri præuiderint, vel
acceptauerint hanc impotentiam,
connexam parte cum originali, ac
transgressiones inde consequentes,
nequeunt transgressiones esse pecca-
ta distincta à sua causa, nempe ab
originali, quare cum S. Tho. 3. con.
Gent. cap. 160. & Ferrar. ibi §. quia
autem posset, & §. ex ista responsione
docet posse imputari ad culpam ali-
quod impossibile, si fiat impossibile
ex culpa præcedenti, ex qua relin-
quitur, *sicuti ebrius ab homicidio non
excusatur, quod per ebrietatem com-
mittit, quam sua culpa incurrit, scias
ipsum loqui de homicidio præuiso, &
acceptato in ebrietate, non vero in-
dependentem à præuisione, & acce-
ptatione in causa; ideoque recte
ait Augustinus lib. 22. contra Faustum
cap. 4. incestum patratum à Loth
cum filiabus, non meruisse aliam pœ-
nam, quam debitam ebrietati, quia
nec fuit præuisus, nec voluntarius ni-*

si in causa ebrietatis, ut notat Bell. lib. 2. de grat. & lib. arb. cap. 7. §. *at neque hæc solutio.*

156 Arguo 7. si in pœnam originalis deberetur homini impotentia ad non peccandum non haberent homines motium agendi gratias Deo ob eorum creationem, consequens ab omnibus rejicitur, ut falsum, ergo & antecedens. Sequelam probo: creatio cum impotentia ad non peccandum, nil aliud afferret, quam impotentiam consecutionis finis, ac necessitatem damnationis connexam cum impotentia bene operandi, & non peccandi, quis autem agnoscat, ut benefactorem, qui ponit ipsum in eo statu, in quo est impotens ponere media necessaria ad consecutionem sui finis, vti sunt vitatio peccati, & recta operatio, quapropter Augustinus, ut omnem à reprobis amoueret occasionem querelæ, ac motium non laudandi suum Creatorem, scripsit lib. 3. de lib. arb. cap. 16. initio, homines duo bona agnoscere debere sibi à Deo colla-

lata, scilicet esse naturæ, & potentiam ad bene esse; his verbis: *omnia ergo illi debent, quidquid sunt, in quantum naturæ sunt, deinde quidquid melius possint esse, si velint, quæcumque acceperunt ut velint, aut quidquid oportet eas esse, ex quo paulo post infert; dum homines non faciunt id, quo meliores sint, non est culpa conditoris, qui dedit potestatem ad faciendum, sed solius hominis, qui noluit ea potestate uti ad id, quo melius esse potest, ac proinde non culpandus, sed laudandus à creatura, cui contulit potentiam sufficientem ad bene essendum, quamuis pro suo libito ad hunc finem ea non utatur, inquiens, dum non facit quisquis quod debet, nulla culpa est conditoris; si enim tu laudaris vidēdo, quod facere debeas, quanto magis ille, qui & velle præcepit, & posse præbuit, & non impune nolle permisit. Hinc sic argumentor; Augustinus docet creaturas, in prima sui productione, duo bona accepisse à Deo, scilicet esse naturæ, & potentiam, qua meliores esse possint,*

eique pro utroque beneficio gratias agendas, ergo si creatio præbet reprobis materiam laudandi Deum, dantem illis esse, ac posse melius esse, falso dicitur in pœnam originalis sublatam creaturis potentiam ad bene essendum.

157 Arguo 8. ubi adest necessitas, & impotentia antecedens ad non peccandum, adest sola libertas à coactione, sed posteri contraxerunt ex peccato Adæ necessitatem, & impotentiam antecedentem ad non peccandum, ergo peccant cum sola libertate à coactione; hæc autem propositio rejicitur à S. Thom. in 2. dist. 25. art. 5. in corp. *libertas à coactione, ac necessitate in omnibus inuenitur, sine quo peccatum imputari non posset; & damnatur à Pontificibus Innocentio X. & Alexandro VII. contra Iansenium, eiusque affectas; quare qui dicunt hominem peccare cum impotentia ad non peccandum, dicunt duo contradictoria, nempe peccare, ut aiunt, & non peccare, quia sine potentia suf-*
fi-

ficienti, & libertate à necessitate non peccatur? vt ait Augustinus lib. de vera relig. cap. 13. aut negandum committi peccatum, aut fatendum à voluntate committi, hoc est, vt deinde subdit, per voluntatem oppositam, necessitati.

158 Arguo 9. ex plurimis scripturæ testimonijs, in quibus Deus hortatur, & vocat peccatores ad pœnitentiam Sap. 12. eos, qui exerrant, corripis, & de quibus peccant, admones, & alloqueris, vt relicta malitia credant in te Domine, vnde Augustinus in psal. 102. ad illa verba, longanimis, & multum misericors, sic habet, vocat undique ad correctionem, vocat ad pœnitentiam, vocat imperiando tempus viuendi, vocat per Lectorem, vocat per intimam cogitationem, vocat per flagellum correctionis, vocat per misericordiam consolationis, longanimis, & multe misericordie, & paulo post concludit, ergo tu Deus longanimitate tua parcendo ad pœnitentiam adducis, & ser 102. de tempore, sic loquitur, Deus pro ineffabili

pietate sua, non solum nos monet, sed
 etiam rogat, ut nos à peccatis mortiferis
 reuocemus, audiamus illum, dum rogat,
 ne nos postea non audiat ille, qui iudi-
 cat, fili miserere animæ tuæ placens
 Deo Eccles. 30. quid ad hæc responde-
 bit humana fragilitas, Deus te rogat,
 ut tui miserearis, & non vis, causam
 tuam apud te agit, & à te non potest
 impetrare, at sublata potentia suffi-
 cienti ad non peccandum, non mi-
 nus ficta, ac nugatoria esset hæc
 exhortatio, quam exhortatio ad am-
 bulandum directa ad non habentem
 pedes, ideoque recte reprobis non
 solum Augustino dicenti, quid ad
 hæc respondebit humana fragilitas, sed
 etiam Deo sic exhortanti, ac roganti,
 Fili peccasti, non adicias iterum. sto
 ad ostium, & pulso si quis aperuerit
 mihi ianuam, intrabo ad illum: nolo
 mortem peccatoris, sed ut conuertatur,
 & uiuat, responderet, quid me hor-
 taris, rogas, ac mones, dum non pos-
 sum non adijcere nouum peccatum,
 ad quod non adijciendum reddidisti
 me impotentem, nec possum aperire
 ostium

ostium, si deest potentia sufficiens ad aperiendum, da prius, vnde possum aperire, & tunc petas, vt aperi-
am. Tandem illam Pauli reprehensionem ad Rom. 2. *an ignoras, quia benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit*, sic refelleret reprobis, non solum ignoro, sed etiam scio oppositum, nempe, quod Deus non vult me ad pœnitentiam adducere, adimens mihi vires sufficientes, quibus valeam pœnitere. Hinc Scripturæ testimonijs innixi Patres Concilij Valent. 3. quod celebratum fuit anno 855. sub Lothario Imperatore cap. 2. definiunt; *nec ipsos malos ideo perire, quia boni esse non potuerunt, sed quia noluerunt, suoque vitio in massa damnationis, vel merito originali, vel etiam actuali, permanserunt*; mitto alia Scripturæ loca, quia passim quisque reperiet apud S. Thom. aliosque, inter quos Ruiz tom. de voluntate, & de prædest.

Quid de mente Augustini.

159 **S**ecunda conclusio. Non
 deesse reprobis in poenam
 originalis auxilium sufficiens ad
 consecutionem salutis, adeo clare,
 ac repetitis vicibus docuit Augusti-
 nus, vt ad id suadendum, satis sit
 referre eius propositiones, in quibus
 hæc veritas aperte continetur. Pri-
 ma igitur Augustini propositio est,
 peccator habet potentiam credendi,
 & non credit, non quia non potest,
 sed quia non vult; sic docet tract. 53.
in Ioan. nec sic existimemus fidem no-
stram esse in libero arbitrio, vt diuino
non egeat adiutorio, audiamus Euan-
gelistam dicentem dedit eis potestatem
filios Dei fieri, ne omnino existimemus
in nostra potestate non esse, quod credi-
mus; verumtamen in utroque illius
beneficia cognoscamus, nam & agen-
da sunt gratie, quia data est potestas,
& orandum, ne succumbat infirmitas;
 aduerte, quod ait esse in nostra po-
 testate, non vero fuisse in Adamo,
 quo

quo pacto essemus potentes in causa, non in nobis ipsis, & ideo lib. 83. quæst. recte infert quæst. 68. col. 3. non posse peccatorem Deo tribuere, quod peccet, sed tantummodo sibi ipsi; non illi, qui noluerunt venire, debent alteri tribuere, sed tantum sibi, quoniam, ut venirent, vocati sunt; nota particulam taxatiuam, *tantum*, ut denotet non defectui vocantis, sed solum vocati tribuendum esse, quod non veniant, ob idque coniungit vocationem ad veniendum, cum non aduentu libero, ut appareat defectus esse ex voluntate, non ex impotentia; eadem inculcat serm. 47. de Sanctis in fine, homini adscribendum, quod potius iudicetur reus in die iudicii, quam innocens, inquiens, dicit Dominus, si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet Pater vester cælestis peccata vestra; Rogo vos Fratres, quid delicatius, quid benignius dici potest? in potestate nostra posuit, qualiter in die iudicii iudicemur, quod amplius declarans, subdit rationem, quia non extra nos, sed in nobis

posuit Deus potentiam faciendi id, quod à nobis faciendum requirit; non dixit, vade in orientem, & quare iustitiam, nauiga vsque ad occidentem, vt accipias indulgentiam; dimitte inimico tuo, & dimittetur tibi, indulge, & indulgetur tibi, da, & dabitur tibi; nihil à te extra te querit, ad te ipsum, & ad conscientiam tuam te Deus dirigit, in te enim posuit quod requirat, idem autem est, ponere in nobis, quod requirit à nobis, ac quod prius dixerat, in nostra potestate posuit, qualiter iudicemur.

160 Secunda propositio est, neminem posse, nobis inuito, eripere nobis bonam operationem, vt ait enarrat. in psal. 55. ad ea verba, in me sunt Deus vota tua, his verbis, omnia potest à te auferre inimicus, inuito; hoc (scilicet donum fidei) auferre non potest, nisi volenti, volens habere aurum, perdet aurum, fidem nemo perdet, nisi qui spreuerit; per quæ verba, comparans amissionem auri, cum amissione fidei, docet inimicum, posse me inuito auferre aurum, non

vero fidem, nisi velim, ac proinde
in eo, qui perdit fidem, agnoscit
potentiam, à qua nequit fides aufer-
ri, ni velit, alioquin, vtrumque dice-
ret ab inimicis auferri posse me in-
uito, & tract. 2. in Ioan. circa me-
dium, ait, hominem posse habere
sibi præsentem Deum, si voluntarie
non recedit ab illo, qui quantum est
de se à nemine recedit; opus est,
inquit, vt tu non recedas ab eo, qui
nusquam recedit, opus est, vt non dese-
ras, & non desereris, noli cadere, & non
tibi occidet, si tu feceris casum, ille
tibi facit occasum, si autem stas, præ-
sens est tibi, sed non stetisti, recordare,
vnde cecideris, vnde te deiecit; non
vi, non impulsu, sed voluntate tua;
si etiam male non consentires, stares, il-
luminatus maneres. Quid clarius ad
ostendendum, quod non vi, sed vo-
luntate, ac potestate nostra cadimus,
ac recedimus à Deo.

161 Tertia propositio; Pecca-
tores excusari non posse, quod pec-
cent, quia carent potentia ad non
peccandum, cum Deus det illis adiu-

torium, ut impleant, quod iubet, sine quo excusarentur à peccato. Sic habet tract. 53. in Ioan. post medium, *ne quisquam neget voluntatis arbitrium, & audeat excusare peccatum, audiamus Dominum & precipientem, & opitulantem, & iubentem, quid facere debeamus, & adiuuantem, ut implere possimus.* Vides quomodo coniungit præceptum cum opitulatione, & iussionem cum adiumento, & lib. 3. de lib. arb. cap. 16. ait homines priuatos facultate sufficienti ad non peccandum, non esse reos peccati, vere tamen peccare, quia habent sufficientissimam facultatem, ex eo igitur, quod non accepit, nullus reus est, ex eo vero, quod non fecit, quod debet, iuste reus est, debet autem, si accepit, voluntatem liberam, & sufficientissimam facultatem.

162. Quarta propositio: Deus præstat omnibus sufficiens lumen, gratiæ ad obseruantiam præceptorum, si velint eo uti, ita lib. 1. de gen. ad lit. cap. 3. in fine contra Manichæos, *illud, inquit, lumen non*

irrationalium animalium oculos pascit, sed pura corda eorum, qui Deo credunt, & ab amore visibilium rerum, ac temporalium se ad eius præcepta seruanda conuertunt, quod omnes possunt, si velint, quia illud lumen omnem hominem illuminat, venientem in hunc mundum, quam doctrinam sic confirmat lib. 1. retract. cap. 10. sub initium recognoscens prædictum locum Genesis, verum est omnes homines posse, si velint, sed præparatur voluntas à Domino, & tamen augetur munere charitatis, vt possint; attende, hanc potestatem dici præparatam vniuersaliter omnibus etiam reprobis, ita vt omnes possint, si velint, & epist. 49. quæ est liber sex quæstionum quæst. 2. propius ad medium, ait, voluntatem, auxiliatricem, nunquam defuisse mortalibus ad salutem, hoc est, vt recte sapiant, & saluentur; voluntatem Dei sequuti sunt, qui recte sapuerunt, quæ nunquam deficit ad salutem iustitiæ, pietatisque mortalium, & lib. de vera relig. cap. 55. ad finem, assignans discrimen
in-

inter facultates datas creaturis liberis, ac necessarijs ait, his datam esse facultatem, vt faciant, quantum possint, illis vero, vt faciant, quantum velint, nisi Deus summe bonus esset, qui & nulli nature, que ab ipso bona esse potest, invidit, & in bono ipso, alia (hoc est agentia libera) quantum vellent; alia (hoc est necessaria) quantum possunt, vt manerent, dedit; Quod si in Scriptura dicuntur homines non posse operari, scias ibi potestatem aliquando accipi pro voluntate, & ipsum non posse, pro non velle, vt notat Chrysostomus hom. 67. in medio his verbis; non poterunt, hoc est noluerunt, vt nunquam potestate pro voluntate utitur.

163 Quinta propositio; in nostra potestate est, vt inferamur, vel excidamus à gratia, amicitia; salute, & ab Ecclesia, vt ait contra Adimantum Manichæi discipulum cap. 27. perpendens illud Pauli ad Rom. 11. vide ergo bonitatem, & severitatem Dei, in eos quidem, qui ceciderunt

YUNB

runt, seueritatem, in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin, & tu excideris, sed & illi, si non permanserint in incredulitate, inserentur; sic loquens, ostendit Paulus in nostra potestate esse, ut vel inseri bonitati ipsius, vel excidi seueritate mereamur; quæ verba repetit lib. 1. retract. cap. 22. in fine. Ad-
do tamen bonitatem accipi ab Apostolo, pro libera voluntate saluandi omnes, qua ratione opponitur seueritati, seu voluntati puniendi respuentes salutem; loquitur enim ibi de Gentilibus, qui benignitate Dei inserti per fidem in oleam, hoc est Ecclesiam, & consequenter in amicitiam, possunt excidere, si libere recedant, & non permaneant in fide acquisita per gratiam.

164 Iam vero ex allatis testimonijs, sic argumentor, Augustinus, locis citatis, docet omnibus, etiam reprobis dari potentiam sufficientem, ergo non recte Henricus asseueranter pronunciauit, oppositum doceri ab Augustino. Verum, quia
for-

forte contendet saltem in alijs locis contrarium sensisse, ideo hanc calumniam, quam Gallorum aliqui ex eius scriptis eo viuente excitauerant, non meis, sed eiusdem Augustini verbis, depello. Sic ipse ex Gallorum sensu refert oppositionem lib. 2. de bono perseu. cap. 15. sed aiunt, ut scribitis, neminem posse correptionis stimulis excitari, si dicatur in conuentu Ecclesie audientibus multis; ita se habet de predestinatione predefinita & intentione voluntatis Dei, ut alij ex vobis de infidelitate, accepta obediendi voluntate, veneritis ad fidem, vel accepta perseuerantia maneatis in fide; ceteri vero, qui in peccatorum delectatione remoramini, ideo non dum surrexistis, quia nondum vos adiutorium gratie miserantis erexit; Veruntamen, si qui estis, nec dum vocati, quos gratia sua predestinauerit eligendos, accipietis eandem gratiam, qua velitis, & sitis electi: & si qui obeditis, si predestinati estis reijciendi, subtrahentur obediendi vires, ut obedire cessetis. Audistis calumniam, quod Deus sub-

tra-

trahat obediendi vires non prædestinatis, ut cessent obedire, quas tamen dedit prædestinatis, ut venirent ad fidem, & gratiam, ac in ea permanerent; audiatis pariter, quid immediatè subdat in sui, & Catholici dogmatis defensionem, Augustinus: *ista cum dicunt* (hoc est calumniatores) *ita nos à confitenda Dei gratia, idest, quæ non secundum merita nostra datur, & à confitenda secundum eam prædestinationem Sanctorum deterrere non debent, sicut non deterrermur à confitenda præscientia Dei si quis de illa sic loquatur, ut dicat, sine nunc recte vivatis, sine non recte, tales vos eritis postea, quales Deus futuros esse præsciuit, vel boni, si bonos, vel mali, si malos. Vides quomodo ex his, quæ intulerant Galli de prædestinatione, alijs vero de præscientia, non deterreatur Augustinus persistere in sua, ac fidei sententia, confitendo gratiam datam gratis à Deo, ut omnes possint obedire, si velint, ac saluari.*

mus doctrinæ Augustinianæ sectator, loquens de auxilijs collatis omnibus ad salutem, sic scribit lib. 1. de voc. gent. cap. 5. credimus, ac piissime confitemur, quod Deus nulli nationi hominum, bonitatis suæ dona subtraxit, unde & inexcusabiles facti sunt, quia Deos sibi dona fecerunt, & quæ creata erant ad utendum, venerata sunt ad colendum, & lib. 2. cap. 4. initio, ne in præteritis quidem seculis, hæc eadem gratia, quæ post Domini nostri Iesu Christi resurrectionem, ubique diffusa est, desuit mundo; & cap. 28. sicut qui crediderint, iuvantur, ut in fide manent, sic etiam, qui non crediderunt, iuvantur, ut credant, & quemadmodum illi in sua habent potestate, ut exeant, ita & isti in sua habent potestate, ne veniant; fitque manifestum, quod diversis, atque innumeris modis, omnes homines vult Deus salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire, sed qui venerunt, Dei auxilio diriguntur, qui non venerunt, sua pertinacia reluctarunt. Quapropter idem S. Doctor in respons. ad 7. & 8. obiectiones

nes Vincentianas, & 14. obiectionem Gallorum, contra doctrinam Augustini, reijcit tamquam impias, ac blasphemias, has duas propositiones, primam, *hæc est voluntas Dei, ut magna pars Christianorum salva esse, neque velit, neque possit: secundam, non vult Deus, ut omnes Catholici in fide perseuerent, sed vult, ut inde magna pars apostatet, ut refert Ruiz disp. 16. de prædest. sect. 1. num. 7. & disp. 19. de vol. sect. 6. num. 8. & 9. vbi refellens asserentes Deum nolle, ut creaturæ possint esse saluæ, subtrahendo potestatem, ac vires, per quas consequi valeant salutem, sic concludit; Porro, ne posteris de tanti Doctoris Augustini sententia maneret ratio dubitandi, Dei providentia permisit, ut de hoc articulo (scilicet voluntatis diuinæ de salute omnium, & de potentia eis data ad illius consecutionem) plurima contra doctrinam Augustini obijcerentur, inspiravitque Prospero, ut obiectionibus satisfaciens, illius mentem sapius explicaret, ut iam, qui contra Prosperum senserit, non*

pos-

possit de eodem cum Augustino sentire.

166 Postremo, refellendum est aliud Henrici corollarium cap. 4. §. 10. vers. expedienda hic est difficultas, ubi sic loquitur; tanta per peccatum Adæ contracta est impotentia ad proxime expedite operandum, ut si idem omnino adiutorium datum Adæ ad perseverandum, nobis in statu naturæ lapsæ donaretur, non esset sufficiens ad amouendam illam impotentiam perseverandi, ut ait S. Doct. lib. de correptione & gratia cap. 12. prope finem, hæc tradens; si in tanta infirmitate vitæ huius, in qua infirmitate propter elationem reprimendam perfici virtutem oportebat, ipsis relinqueretur voluntas sua, ut in adiutorio Dei, sine quo perseverare non possent, manerent, si vellent, nec Deus in eis operaretur, ut vellent, inter tot, ac tantas infirmitates voluntas ipsa succumberet, & ideo perseverare non possent, quia deficientes infirmitate, nec vellent, aut non ita vellent infirmitate voluntatis, ut possent. Refellendum inquam.

pri-

primo, quia miscet duo contradictoria, nam si adiutorium Adami fuit datum ad operandum cum maxima facilitate, ut ait, idem S. Doctor, utique posteri ob infirmitatem ortam ex lapsu, non poterant cum eodem adiutorio operari faciliter, sed poterant cum difficultate, quæ non reddit hominem impotentem simpliciter, sed impotentem ad operandum sine conatu, & sine victoria, siquidem difficultas opponitur facilitati, non vero potentiæ operandi, unde quando difficultas est adeo ingens, ut reddat impotentem, tunc non est mera difficultas, sed impotentia, quæ doctrina est S. Tho. in 2. dist. 28. quæst. 1. art. 2. in corp. ut dicam.

167 Secundo, quia male pro se adducit Augustinum, qui distinguens eo loco donum dans vires ad perseverandum à dono dante vires simul, & perseverantiam exemplo alimentorum, quæ reddunt hominem potentem ad viuendum, non tamen, ut actu viuat, subdit posteros infirmos

mos infirmitate orta ex originali ad-
 huc lapsuros in peccatum, non quia
 eis defuisset auxilium, sine quo per-
 manere non possent, & possent ma-
 nere si vellent, sed illud tantummo-
 do datum prædestinatis, quo Deus
 operatur in eis, vt perseuerent, ac
 velint; vt liquet ex eius verbis, *si in
 tanta infirmitate ipsis relinqueretur
 voluntas sua, vt in adiutorio Dei, sine
 quo perseuerare non possent, manerent,
 si vellent, nec Deus in eis operaretur,
 vt vellent, infirmitate sua voluntas
 ipsa succumberet; quapropter poste-
 ris infirmis non negat Augustinus
 in ea hypothese potentiam ad perse-
 uerandum, sed illam potius suppo-
 nit, subdens cum ea non actu per-
 seueraturos ob infirmitatem, qua de-
 ficerent, nec vellent actu permane-
 re, aut non ita vellent, vti volunt
 prædestinati, eo quia non poterant,
 vtpote priuati eo dono, quod vltra
 potentiam perseuerandi, dat actua-
 lem perseuerantiam, seu posse simul,
 & velle, ideoque, quia non poterant
 cum illo primo adiutorio actu per-
 ma-*

manere, quemadmodum, nec permansit Adam, quamuis non infirmus, sed fortis; ac robustus, sic concludit; subuentum est ergo infirmitati voluntatis humanae, ut diuina gratia indeclinabiliter, & inseparabiliter ageretur, & ideo, quamuis infirma non deficeret, neque aduersitate aliqua vinceretur: ita factum est, ut voluntas hominis inualida, & imbecilla in bono adhuc paruo, perseueraret per virtutem Dei, cum & voluntas primi hominis fortis, & sana in bono ampliore non perseuerauerit, habens virtutem liberi arbitrii, quamuis non defuturo adiutorio Dei, sine quo non posset perseuerare, si vellet, non tamen tali, quo Deus in illo operaretur, ut vellet; fortissimo quippe dimisit, atque permisit facere, quod vellet, infirmis seruauit, ut ipso donante, inuictissime, quod bonum est, vellent, nec hoc deserere inuictissime nollent. quibus verbis, dum ait subuentum esse infirmitati humanae, non per adiutorium sine quo non, sed per illud aliud, quo voluntas adhuc imbecilla indeclinabiliter, & in-

N

se-

separabiliter ageretur, & perseveraret in bono; non adimit potentiam ad perseverandum, sed actualem perseverantiam, quæ est effectus secundi adiutorij, quod non datum est Adam forti; sed postero infirmo.

Sectio secunda diluuntur obiectiones.

168 Obijcies primo: Auxilium datum Angelis reprobis, & Adamo in statu innocentiae non fuit efficax, sed sufficiens, aliter ambo stetit in statu acceptae iustitiae, sed Augustinus lib. de corrept. & gr. cap. 11. & 12. docet homini fuisse denegatum in poenam peccati auxilium collatum primo homini, & Angelo, ergo docet homini lapsio fuisse denegatum auxilium sufficiens: minor patet ex verbis Augustini de corr. & grat. cap. 11. post medium; si hoc adiutorium, Angelo, vel homini cum primum facti sunt, defuisset, quoniam, non talis natura facta erat, ut sine adiutorio posset manere si vellet, non utique sua culpa cecidissent, adiutorium quippe defuisset, sine quo manere
non

non possent; nunc autem, quibus deest
 tale adiutorium, iam pœna peccati est,
 quibus autem datur, secundum gra-
 tiam datur, non secundum debitum.
 Qua de causa Vasquez 1. par. disp.
 97. cap. 2. & 12. disp. 193. cap. 4. num.
 38. putat aliquibus hominibus dene-
 gari ab Augustino in pœnam origi-
 nalis auxilium sufficiens.

168 Ad explicandam luculenter
 germanam Augustini mentem, non
 satis hucusque, meo iudicio, bene
 perspectam, proponam prius inte-
 grum eius discursum, contentum in
 duobus capitibus, ut inde pateat,
 quid ipse senserit de auxilio colla-
 to Adæ, non vero posteris, quibus
 tamen nunquam denegavit poten-
 tiam sufficientem, ut videbimus. Aio
 igitur duas à S. D. in eo libro fieri
 comparationes, inter Adamum inno-
 centem, & hominem lapsum. Et
 prima quidem incipiens à cap. 11.
 initio in eo sita est, quod Adam ha-
 buit magnam gratiam, sed disparem
 ab ea, quam habent Sancti, siquidem
 Adam accepit donum integritatis,

ratione cuius nullā à se ipso patiebatur rixam, contra seipsum, ideoque non clamabat, *infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius*, contra vero Sancti carentes hoc dono, & sustinentes hanc luctam implorant a Deo auxilium (quod Augustinus ibi appellat *gratiam liberationis*) quo contra se ipsos pugnent, ac se ipsos vincant; hoc est, non quamlibet virtutem, sed illam, quæ habet adiunctam victoriam. Sic enim ait; *Ille, hoc est Adam, non opus habebat eo adiutorio, quod implorant isti cum dicunt, video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, infelix ego homo quis me liberabit, gratia Dei per Iesum Christum, quoniam in eis caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem, atque in tali certamine laborantes, ac periclitantes, dari sibi pugnandi, vincendique virtutem per Christi gratiam poscunt, ille vero, nulla tali rixa à se ipso aduersus se ipsum tentatus, atque turbatus, in illo beatitudinis loco, sua secum pace (hoc est*

est potentiarum concordia) fruebatur. Proinde, etsi non latiore, nunc verumtamen potentiore gratia indigent isti.

170 Secunda comparatio eiusdem Adami innocentis cum homine lapsa, quam facit ibidem usque ad cap. 12. in eo consistit, quod Adamo datum fuit adiutorium, quo posset sine vlla difficultate perseverare, si vellet, non vero donum illud, quo actu perseveravit, at nos per gratiam Salvatoris accepimus adiutorium, fortius, quo potuimus perseverare, & actu perseveravimus, vincendo difficultatem, ac resistentiam appetitus contra rationem luctantis, ut habet cap. 11. circa medium, hæc est prima gratia, quæ est data primo Adam, sed hæc est potentior in secundo, prima enim est, quæ fit, ut habeat homo iustitiam, si velit, secunda ergo plus potest, quæ etiam fit, ut velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem, voluntate spiritus vincat; & paulo post; hæc autem tanto maior est, ut pa-

rum sit homini per illam reparare perditam libertatem, parum sit denique non posse sine illa, vel apprehendere bonum, vel permanere in bono si velit, nisi etiam efficiat, ut velit; & cap. 12. his vero (nempe posteris) non tantum adiutorium perseverantiae datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa donetur, non solum, ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam, ut per hoc donum, non nisi perseverantes sint: per quæ verba distinguit adiutoriū dans vires ad perseverandum à dono dante vires simul, & perseverantiam, ut probat exemplo alimentorum, cap. 12. initio: ipsa adiutoria distinguenda sunt, aliud enim est adiutorium, sine quo aliquid non fit, & aliud est adiutorium, quo aliquid fit; nam sine alimentis non possumus vivere, nec tamen, cum affuerint alimenta, eis fit, ut vivat, qui mori voluerit, ergo adiutorium alimentorum est, sine quo non fit, non quo fit, ut vivat, unde alimenta non consequenter faciunt, ut homo vivat, sed tamen sine illis non potest vivere. Iam vero in
pri-

prima comparatione gratia Adami superavit gratiam posterorum, qui caruerunt dono integritatis, quod habuit Adam; è contrario in secunda comparatione, gratia posterorum superavit gratiam Adami, quia habuerunt donum longe maius, ac potentius, quo fuerunt actu perseverantes, quod non habuit Adam ad perseverandum in iustitia originali. quare non comparat Augustinus omnem gratiam collatam Adæ innocenti, & homini lapsò, sed ea solum auxilia, quæ habent rationem excedentis & excessi, in ordine ad comparationem, quam solum instituerat; non vero in ordine ad mera auxilia utrique communia; qua de causa debuit solummodo adducere ex parte Adæ auxilium sufficiens coniunctum cum maxima facilitate operandi, & ex parte posterorum auxilium efficax coniunctum cum maxima difficultate. his positis.

171. Respondeo, auxilium sufficiens, seu adiutorium sine quo non, datum Adamo, duo importasse, scilicet

cer potentiam ad perseuerandum, &
 & immunitatem à lucta appetitus, &
 quia Adam ratione vtriusque, non so-
 lum poterat permanere, sed etiã faci-
 liter, & cum tanta non peccandi faci-
 litate, ideo Deus eius reliquit arbitrio
 perseuerare, vel nō perseuerare, vt ait
 S. D. C. 12. post mediū, *perseuerare, vel
 non perseuerare in eius reliquit arbi-
 trio, tales enim vires habebat eius vo-
 luntas, quæ sine vlllo fuerat instituta
 peccato, vt nihil illi ex se ipsa concu-
 piscencialiter resistebat, vt digne tanta
 bonitati, & bene viuendi facilitate, per-
 seuerandi committeretur arbitrium.*
 At posteris in pœnam peccati sub-
 traxit solum donum dans facilita-
 tem, non vero dans vires sufficien-
 tes, quibus sublatis, vti non posset
 stare, ita casus non foret peccamino-
 sus; vt immediate post loquitur;
*nunc vero, postquam illa magna, pec-
 cati merito, amissa libertas (per quam
 appetitus subdebatur rationi) etiam
 maioribus donis adiuuando remansit
 infirmitas, hæc autem doni maiori-
 tas includebat donum, quo posterus*
 in-

infirmus, non solum potuit, sed etiam actu perseueravit, vincendo resisten-
tiam appetitus. ex quo patet, auxi-
lium sufficiens habere latitudinem,
ita vt intra lineam sufficientiæ, aliud
sit validius, ac robustius, aliud vero
minus validum, ac robustum, quem-
admodum etiam auxilium efficax
aliud habet maiorem, aliud vero mi-
norem efficaciam, dum aliquando
actu operatur, quantum potest, vt
contigit in B. Virgine, aliquando
minus, vti communiter contingit in
alijs, in quibus operatio non est tan-
tæ intensiõnis, quantæ est auxilium,
vt dixi in tract. de merito. Distin-
guo igitur illam propositionem ho-
mo lapsus amisit merito peccati,
adiutorium datum primo homini
secundum id, quod adiutorium di-
cit de subiectione appetitus inferio-
ris ad superiorem, ratione cuius po-
terat stare per liberum arbitrium,
concedo: amisit adiutorium datum
primo homini, secundum id, quod
importat potentiam sufficientem ad
operandum, nego. quod autem, hæ

duæ potentiæ sint inter se separabiles, patet ex eo, quia homo creatus in pura natura pateretur rebellionem carnis, & simul haberet potentiam sufficientem ad illam superandam, ac subiugandam; quamuis illa rebellio, quæ erat connaturalis homini puro, nunc in homine eleuato est pœna peccati, vt supra declarauimus.

172 Et retorqueo argumentum, illud adiutorium est amissum à posteris ex Augustino, pro quo impetrando orant Sancti, & non orat Adam, sed Sancti implorant pugnandi, vincendique virtutem, seu adiutorium, quo in rixa carnis possint vincere appetitum rebellem, quod non implorabat Adam, qui erat in bonis sine vlllo malo, vt ait S. Doctor loco cit. cap. 11. *quoniam in his, caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem, atque in tali certamine laborantes, ac periclitantes dari sibi pugnandi, vincendique virtutem per Christi gratiam poscunt, ille vero nulla tali rixa à se ipso aduersus se ipsum tentatus, atque turbatus,*
in

in illo beatitudinis loco, sua secum pace fruebatur; ergo non amiserunt adiutorium sine quo non, prout dicit potentiam sufficientem (quia hanc iam habebant, dum laborabant in certamine, aliter nullo modo laborassent) sed quoad vim operandi contra difficultatem, ortam ex rebellionem appetitus, contra quam non debebat Adam operari. Urgeo: August. dicit, relictum esse libero arbitrio Primi hominis perseverare, vel non perseverare, quia eius voluntas habuit tale adiutorium, *ut nihil illi ex se ipso concupiscibiliter resistebat*, contra vero homo lapsus non potest stare per liberum arbitrium, quia, ut idem S. Doct. loquitur, *merito peccati illa magna libertas amissa est, scilicet dominium rationis contra appetitum*, ergo per Augustinum perdidit homo lapsus auxilium sufficiens ad operandum faciliter, & sine lucta, non vero auxilium sufficiens ad operandum difficulter, & cum lucta, quod est proprium hominis viatoris, & sine quo caderet absque culpa? & hanc do-

strinam in simili docuit S. Thom. in 2. dist. 28. quæst. 1. art. 2. in corp. ubi loquens de potentia, quam habet peccator ad vitandum nouum peccatum, ac habet innocens, qui non peccauit, sic habet; *cum libera electio, vel fuga boni, seu mali ad naturam liberi arbitrii pertineat, non potest esse, ut per peccatum subtrahatur homini facultas fugiendi peccatum, sed solum, quod minuatur, ita quod illud peccatum, quod homo ante vitare de facili poterat, postmodum difficulter vitet; & quæst. 24. de ver. art. 12. ad 12. cupiditas non est cogens liberum arbitrium, quia semper est liberum à coactione, sed dicitur cogens propter vehementiam inclinationis, cui tamen potest resisti, licet cum difficultate.*

173 Sed instare poterit Aduersarius ad hominem hoc pacto. Si vera esset illa explicatio, male deduceret Augustinus, Adamum sine illo adiutorio casurum sine culpa; quia sine illo adæquate sumpto, & sumpto inadæquate, pro ut dicit potentiam sufficientem, adhuc caderet
cum

cum culpa, vti de facto cadit posterus, ergo si Adam priuatus eo dono caderet ex Augustino sine culpa, vti que in posteris carentibus eo dono adæquate sumpto, non datur potentia sufficiens ad cadendum culpabiliter; Resp. illationem Augustini esse veram, quia, si Adam priuaretur eo dono, quod in se vtrumque includebat, scilicet virtutem operandi faciliter, & sine lucta, nulla illi restabat potentia sufficiens, sine qua nemo cadit cum culpa; Cæterum ex suppositione, quod Adam fuisset cum sola potentia sufficienti, sine dominio appetitus, vti est homo lapsus, vel etiam esset homo innocens in pura natura, adhuc caderet culpabiliter, quia licet pateretur contrarietatem appetitus, attamen haberet potentiam sufficientem ad non cadendum, & ad vincendum. Ideo autem Augustinus non loquitur de Adamo innocente in ea suppositione, in qua sit sola potentia sufficiens sine virtute operandi faciliter, quia loquitur de eo, vt innocen-

cente, cui ratione innocentiae collata erat virtus cum perfectione dominij supra partem inferiorem; contra vero quia loquendo de posteris, oportebat distinguere, quod amiserant ratione peccati, idcirco recte diuidit perfectiones adiutorij collati Adamo, ostendens posteris sublatam esse solam concordiam potentiarum in poenam peccati, remanente potentia sufficienti, cum qua possunt pugnare, eum in Adamo non habente hostem internum, non erat potentia pugnandi, sed operandi faciliter, & sine pugna.

174 Obijcies 2. cum Henrico cap. 3. §. 6. vers. *nam si lex, ut obliget.* Paulus ad Galat. 2. impugnans Iudaeos agnoscentes propriam iustificationem ex lege veteri, sic arguit; *si lex iustificat, ergo Christus gratis mortuus est;* dum absque illius morte possent seruare mandata legis, ac iustificari, hoc autem est falsum, quia Christus non passus est mortem, ut homines facilius, sed ut simpliciter obtinerent iustificationem, quam
per

per legem obtinere non poterant
ergo si mors Christi fuit necessaria,
ad salutem, fatendum est amisisse
homines ob peccatum Adæ gratiam
sufficientem, qua possent legem im-
plere, & iustificari. Nego conse-
quentiam, quia potentia sufficiens
ad bene operandum, non tollit ne-
cessitatem redemptoris, cum enim
nullum opus bonum puri hominis,
etiam iusti, possit mereri de condi-
gno iustificationem, & exhibere sa-
tisfactionem æqualem pro offensa,
idcirco indiguit genus humanum
redemptione, & morte Christi, per
quam satisfactum est condignè de-
bito peccati; qua de causa licet pu-
ra creatura potuerit de congruo me-
reri remissionem peccati, quemad-
modum in multorum sententia po-
tuerunt Sancti Patres mereri incar-
nationem, attamen, quia, quidquid
datur intuitu meriti congrui, est do-
num simpliciter liberale ipsius do-
nantis, hinc fit, ut creatura sit
simpliciter impotens per sola pro-
pria bona opera iustificari, ni per
Chri-

Christi mortem exhibeatur adequata satisfactio de rigore iustitiæ .

175 Minus vrget ad probandam hanc impotentiam testimonium Augustini contra Pelagianos, ac Massilienses, qui ab eo non impugnantur ob concessas homini vires naturales ad obseruantiam mandatorum naturalium (nam de hoc puncto nulla fuit cum illis inita disputatio) sed ad merendam adeptionem regni Cælorum, ad quod adipiscendum demonstrauit S. Doctor auctoritate scripturæ, naturam esse de se impotentem, & indigere auxilio supernaturali gratuito, quo valeat per opus bonum dignificatum à gratia meriti vitam æternam.

176 Obijcies 3. cum eodem cap. 4. §. 10. vers. *hanc priuationem, carentia doni perseuerantiæ, hoc est, quo quis potest perseuerare, si velit, est causa damnationis, sed peccatum originale est causa carentiæ doni perseuerantiæ, ergo est causa damnationis; maior est certa, quia impotens ad perseuerandum in bono, re-*

cedit necessario à bono, & consequenter in pœnam huius recessus damnatur. Nego minorem, quia originale ex dictis, non trahit de se hanc pœnam, aliter damnaretur posterus ob solum originale, quam sequelam, eiusque falsitatem supra demonstrasse arbitror, & ratio est; cui, datur status viæ, datur medium ad iter salutis, hoc autem est potentia sufficiens ad bene ambulandum, vnde sicuti in pura natura non dabatur in pœnam primi peccati personalis amissio potentiae naturalis ad bene operandum in ordine naturali, urgente præcepto, multo magis si vrgeat præceptum non debetur homini ob solum originale, amissio potentiae sufficientis in ordine supernaturali.

177 Instas: potest Deus in pœnam peccati personalis priuare hominem potentia sufficienti, ergo etiam in pœnam originalis. Distinguo antecedens; potest priuare hominem potentia sufficienti, & simul imputare illi ad culpam nouas

uas transgressiones ortas ex ea impotentia nego; quia, vt recte ait S. Tho. in 2. dist. 25. art. 5. in corp. *sine libertate à coactione, ac necessitate, peccatum imputari non potest: non imputando ad culpam nouas transgressiones transeat, & distinguo eodem modo consequens, potest sine imputatione ad culpam, transeat, cum imputatione nego.* Aduerte tamen quod in primo casu iuste Deus damnaret peccatorem pœna æterna in inferno, quia hæc debetur peccato personali; secus vero peccatorem habentem solum originale, cui, ex dictis, non est debita pœna sensus.

178 Obijcies 4. Patres docent naturam esse impotentem ad vitandas tentationes graues, non solum collectivæ, sed etiam distributiue, sed hæc impotentia est in pœnam originalis, ergo natura ex vi originalis contraxit impotentiam ad non peccandum, & necessitatem ad peccandum. Vrgent: homo est impotens vitare omnia venialia, ergo & mortalia. Respondeo maiorem sum-

sumptam sine vlla limitatione esse
reijciendam, tamquam propositionem
Michaelis Baij, qui admisit in
homine lapso impotentiam simpli-
citer ad resistendum tentationi, nec
nocentem liberatti; vtpote conse-
quentem ad originale à nobis com-
missum in capite; vt colligitur ex
eius propositionibus damnatis à Pio
V. & Gregorio XIII. videlicet 38.
40. 62. & 63. & ratio est, quia ex
doctrina S. Thom. in 2. dist. 25. art. 5.
in corp. *sine libertate à coactione, ac
necessitate peccatum imputari non po-
test.* Aio igitur cum eodem dist. 28.
quæst. 1. art. 2. in corp. & ad 2. adesse
homini lapso existenti in peccato
potentiam vitandi omnia mortalia,
tum diuisiue, vt omnes concedunt,
tum collectiue, non vero omnia ve-
nialia, quia hoc priuilegium soli
Christo, ac B. Virgini tribuendum,
esse docet quæst. 24. de ver. art. 12.
ad 9. Admitto autem in eo poten-
tiam sufficientem remotam, ac me-
diatam, siue naturalem ad obseruan-
tiam præceptorum naturalium, siue
su-

supernaturalium ad obseruantiam
 præceptorum supernaturalium per
 actus meritorios de congruo; ducor,
 quia hæc explicatio ex vna parte
 melius saluat libertatem arbitrij, &
 commendat suauem diuinæ prou-
 dentia ordinem, per quem non ob-
 ligatur homo ad resistendum tenta-
 tioni, quæ sit supra vires sufficientes
 tentati, iuxta illud Pauli; *fidelis Deus,*
qui non patitur tentari vos supra id,
quod potestis, ex altera vero non con-
 tradicit Patribus negantibus solam
 potentiam sufficientem proximam,
 & operantem faciliter, non vero
 omnem sufficientem, etiam remo-
 tam, sine qua nulla prorsus restaret
 libertas sufficiens ad peccandum.
 Quod si dicas S. Thom. retractasse
 prædictam sententiam, quo ad eam
 partem de potentia vitandi omnia
 peccata collectivè 12. q. 109. art. 8. &
 quæst. 24. de ver. art. 12. in corp. &
 3. cont. Gent. cap. 160. vt vult Ferrar.
 ibi §. *aduertendum autem,* aio S.
 Thom. id absolute non retractasse, si
 bene intelligatur, nam dicit non
 pos-

posse hominem, non quidem absolute, sed diu, & ad longum tempus resistere omnibus tentationibus grauius, quia per peccatum auersus est à bono incommutabili, tanquam, à suo ultimo fine, & conuersus ad bonum commutabile, posse vero in statu gratiæ, per quam iterum conuertitur ad suum vltimum finem, & bonum incommutabile, atque adeo sentit hominem habentem in statu peccati vires ad recuperandam gratiam, habere simul vires vitandi omnia mortalia collectiue, connexas cum statu gratiæ; & ratio est: habens potentiam ad positionem mediij conexi cum fine, habet potentiam ad finem, vt patet inductione, sed peccator habet potentiam sufficientem ad resipiscendum, cum qua connectitur recuperatio gratiæ ex promissione, & liberalissima Dei misericordia, ergo habet potentiam sufficientem saltem remotam, & mediatam vitandi diu omnia peccata, vt pote connexam cum statu iustitiæ seu conuersione ad vltimum finem.

Obij-

179 Obijcies 5. nos amisimus ex originali quidquid recuperauimus per Christum, sed ex meritis Christi data est nobis potentia sufficiens ad non peccandum, ergo eam amisimus ex originali. Nego minorem ex dictis num. 141. nam licet Verbum non fuisset incarnatum, adhuc habuissent homines vires sufficientes ad bene operandum, & ad pœnitentiam agendam, quamuis omnino insufficientes ad recuperandam iustitiam, ac gratiam sanctificantem, deperditam per peccatum, quemadmodum homo peccans in pura natura non posset satisfacere pro peccato, nec redire in amicitiam Dei, vt auctoris naturalis, licet posset elicere actus honestos naturales; & ratio est, quia potentia ad bene operandum non conuertitur cum potentia ad recuperandum statum amicitiae, cum ad hoc secundum requiritur meritum, & satisfactio condigna personae satisfaciens, quæ non reperiuntur in homine puro respectu Dei offensi, & infinite digni.

Obij-

180 Obijcies 6. Patres, & præsertim Augustinus docent vnum peccatum esse pœnam alterius, sed pœna est inuoluntaria, & non libera in se, sed in causa, ex qua oritur, nec sustinetur voluntarie à reo cum potentia ad illam habendam, vel non habendam, ergo peccata posterorum, quæ permiffa sunt à Deo in pœnam primæ transgressionis, non important in peccante potentiam sufficientem ad ea vitanda, aliter daretur potentia ad vitandam pœnam, contra rationem pœnæ, quæ indigitur reo impotenti de se illam vitare.

181 Pro solutione suppono 1. aliud est, dari in pœnam amissionem potentia sufficientis, aliud vero dari in pœnam ipsum peccatum, nam si amissio sufficientia datur in pœnam, tunc non erit peccaminosa ipsa transgressio, ex defectu potentia sufficientis, vnde vt peccatum datum in pœnam, remaneat peccatum, oportet, vt peccanti detur, non subtrahatur facultas sufficiens ad

non

non peccandum. Suppono 2. cum S. Thoma, non posse vnum peccatum esse per se, & immediate poenam alterius, tum quia velle poenam non est malum, sed honestum, contra vero velle culpam est inhonestum, tum quia per voluntariam assumptionem poenae, vel satisfactionem satisfacimus Deo, ergo poena non est peccatum, per quod tantum abest, vt quis satisfaciat, quod euadit debitor nouae satisfactionis, tum quia omnis poena est obiectum per se intentum, ac volitum à iustitia punitiua, de qua intelligitur illud Isaiae, *non est malum in ciuitate, quod non fecerit Dominus*, peccatum vero, vt non intenditur à Deo, quem Patres agnoscunt vltorem, non auctorem peccati, ita nec habet rationem poenae; tum quia poena ordinatur ad puniendam, non reiterandam transgressionem legis, & ad remouendos subditos à peccando, ergo cum peccatum sit transgressio legis, non est poena imposita ob transgressionem legis, aliter non tam puniretur

tur transgressio, quam reiteraretur, nec tam auerterentur, quã cogerentur subditi ad peccandum, nec tam desinerent vulnerare legẽ, quam nouum vulnus inferrent, cum peccatũ ex iuristis vulnus legis appelletur, quapropter si nullus iudex vna trãsgressione aliam punit, neque enim alapa percussus imponit percussori pro pœna, vt noua alapa illum repercutiat, nequit supremus iudex pro pœna vnus peccati infligere aliud peccatum, aliter nollet simul, ac vellet violationem suæ legis, dum ex vna parte vellet violationem inflictam, vt pœnam, & ex altera nollet eam violationem, pro qua pœnam infligit, iuxta illud, *nemo est Auctor, cuius est vltor*, ob idque nullibi legimus in scriptura, Deum manifestare se ipsum, vt Auctorem peccati, sicuti manifestatur Auctor pœnæ, & vltor peccati. Tum denique, & ratione à priori, omne peccatum est essentialiter voluntarium, ergo non est pœna, quæ sub ratione pœnæ non est de se voluntaria, sed potius inuolun-

luntaria, & coacta respectu patientis, vt ait S. Thom. 2. 2. quæst 87. art. 2. Dixi pœnam non esse de se voluntariam, quia licet possit reus voluntarie illam acceptare, non tamen sibi infligere, vel taxare, quia pœnarum inflictio, ac taxatio non spectat ad reum, sed ad Iudicem, vnde dici posset voluntaria quo ad acceptationem, non quo ad inflictionem. cæterum quamuis omnes pœnæ supponant culpam, qua ratione inquit S. Thom. in 2. dist. 36. quæst. 1. art. 4. ad 2. pœna, quam sustinuit Christus, supposuit culpam in natura, iuxta illud, *propter peccata populi mei percussit eum*, nihilominus peccata, si per impossibile essent pœnæ, non possent acceptari, aut intendi, quia cessaret prædicatum honestatis, à quo desumunt acceptibilitatem.

182 His præmissis, distinguo maiorem Patres, & Augustinus docent vnum peccatum esse pœnam, alterius ratione sui immediatè, negotatione permissionis, & priuationis auxiliij efficacis, ac robusti, quod esset

set impedimentum peccandi, transeat. vnde Augustinus supra laudatus expresse ait carentiam adiutorij dati Adamo esse in posteris pœnam originalis, non vero ipsa peccata. fateor ex Augustino, & alijs Patribus inordinatum animũ esse sibi ipsi pœnam, sed hoc dicit, non quia putat illam inordinationem esse pœnam inflictam, ac volitam à iudice, sed quia est radix pœnæ, scilicet afflictionis, displicentiæ, ac aliorum malorum, quæ à peccato proueniunt, tamquam effectus; ideoque non appellat proprie, & simpliciter peccata in se, sed denominatiue, tamquam effectus consequentes, vti sunt ceteræ aliæ pœnalitates, vt loquitur S. Thom. 4. con. Gent. cap. 93. quæst. 1. de mal. art. 4. ad 3. & in 2. dist. 36. quæst. 1. art. 3. in cor. & ad 1.

183 Hinc infero primo permissionem peccati, vtpote bonam, esse volitam à Deo, nec habere pro fine peccatum permissum, sed alium nempe, vt seruetur ordo, seu indemnitas naturæ liberæ creatæ, quæ ali-

quando pro sua libertate deficit à re-
ctitudine, vt notat Ferrar. 3. c. Gent.
cap. 161. §. *pro solutione*. Infero se-
cundo permissionem non cadere
nisi supra peccatum alienum, nam
circa actionem propriam non est
permissio, sed intentio, qua de cau-
sa voluntas eliciens aliquem actum,
non dicitur illum sibi permittere, sed
velle; Ratio à priori deducitur ex
ipsa natura permissionis, quæ respi-
cit id, quod alius facit contra inten-
tionem permittentis, vnde cum ne-
mo potest facere contra id, quod in-
tendit (id enim est proprium patien-
tis, non agentis) idcirco nullum agens
quando agit, dicitur permittere suã a-
ctionem. Urgeo peccatũ permissum
prohibetur à permittente, nemo au-
tem permittit sibi ipsi, quod sibi ipsi
prohibet, ac proinde peccator fa-
cit, non permittit sibi peccatum,
quod non à se, sed à Deo prohibe-
tur; ideoque legislator, seu princeps
permittit populo meretricium, non
sibi, quia peccata aliena, non pro-
pria, sunt obiectum permissionis, vn-

de

de denominatur solummodo permis-
sum peccatum populi, non ipsius
principis. Infero tertio permissio-
nem peccati non semper esse in pœ-
nam peccati antecedentis, quemad-
modum non fuit permissio peccati
Adæ, & Angelorum, in quibus nul-
lum antea præcesserat peccatum.
cæterum, licet permissio secundi pec-
cati possit esse in pœnam peccati
prioris, non ideo puto id esse cer-
tum, quia potest Deus ob illud idem
motiuum permittere secundum pec-
catum, ob quod permittit primum
peccatum, vel etiam ex alio motiuo
nobis occulto, nempe, vt alius ea oc-
casionem conuertatur.

184 Dices, si permissio diuina
de peccato Petri est bona, & volita
à Deo, ergo potest aliquis intendere,
& orare Deum, vt velit permittere,
quod peccet, & quod damnetur, vt
videtur orare, ac petere in oratione
Dominica ijs verbis, *fiat voluntas tua.*
Pro solutione.

SECTIO III.

Dubium incidens, an reprobi, ac peccatores, possint, ac teneantur orare Deum, ut fiat voluntas diuina, qua permittit eorum peccata, ac vult eorum reprobationem.

185 **H**Æc difficultas æque soluenda est in prædestinatis, quorum aliqui dum turpitudine sceleris commissi, mouentur ad penitentiam, & in ea perseuerant vsque ad mortem, peterent pariter in oratione Dominica permissionem talis lapsus, sine quo nec resipiscerent, nec prædestinarentur.

186 Aio igitur in oratione Dominica non obligari, imo nec posse obligari ex præcepto Christi ad petendam impletionem cuiuscumque voluntatis diuinæ; sed illius tantummodo, qua vult seruari ea omnia præcepta, quorum obseruantia conducit ad salutem. Probo primam partem, ratione à priori; omnis oratio, ac petitio est instituta ad bonum

oran-

orantis, ac petentis, sed permissio proprii peccati non est bonum orantis, ac petentis, ergo non habet specificatiuum formale proprium orationis, ac petitionis; quare si Christus instituit orationem Dominicam ex fine intento per orationem, nec immutauit essentiam illius, non obligauit nos ad petendam permissioem nostri lapsus, per quam excludimur à salute, qui est vnicus finis orationis. Urgeo Christus hortatur nos ad non peccandum, etiamsi præuideamus ex nostro peccato futurum lucrum salutis omnium animarum; eo quia nocet propriæ salutis, cuius priuatio infert nobis malum maius, quam non sit bonum totius vniuersi; *quid enim, ait, prodest homini, si vniuersum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur*; ergo prohibet, ne dum præcipit petere permissioem proprii lapsus, cum qua est infallibiliter coniunctum detrimentum propriæ animæ. Præterea, Christus non præcipit nobis petere duo contradi-

storia, at id præciperet, si obligaret nos ad petendam permissionem proprii peccati, quod sic probo: fideles per ea verba, *fiat voluntas tua*, peterent, vt nobis permetteret peccare, & per alia; *ne nos inducas in tentationem*, petunt à Deo, vt nos præferuet à peccatis, sed petere, vt permittat nos labi in peccata, & præseruationem à peccatis est petere, duo contradictoria. ergo. Hinc Ecclesia, interpretres diuinorum præceptorum, petens pro omnibus, vt liber prædestinationis eos adscriptos retineat, nunquam vero, vt ab eo libro deleantur, aperte ostendit singulorum fidelium orationes, quæ modo orandi Ecclesiæ sunt conformandæ, dirigi non posse ad impetrandam permissionem proprii peccati, per quod non scribuntur, sed delentur de libro vitæ.

187 Probo iam secundam partem; Deus non potest præcipere, vt peccemus, aliter esset Auctor peccati, sed si adesset præceptum de petenda permissione proprii peccati,
præ-

præciperet, non prohiberet peccatum, & obligaret ad petendum id, cuius petitio est peccatum, ergo non præcipit petere permissionem peccati, cum qua est infallibiliter connexa operatio peccaminosa. minor patet ex innumeris scripturæ locis, quibus Deus auertit homines à peccando, eosque deterret, minando æternos gehennæ cruciatus. unde Paulus ad Thessalon. 4. ait, *voluntas Dei sanctificatio vestra, non iniquitas vestra. vrgeo est vetitum nobis conijcere nos ipsos in periculum peccandi, ne pereamus, quia qui amat periculum peribit in illo, ergo multo magis est verita petitio permissionis peccati, cum qua non solum connectitur periculum lapsus, sed etiam ipse lapsus.*

188 Ex his respondeo directe ad quæsitum cum distinctione, nos obligari per præcepta Christi ad conformandam nostram voluntatem cum diuina, petendo in oratione Dominica adimpletionem voluntatis beneplaciti, qua vult obseruan-

tiam præceptorum, qua consequimur salutem, non vero adimpletionem voluntatis oppositæ nostræ salutis, uti esset petitio permissionis peccati. Et ratio ulterior est, nemo tenetur petere destructionem, sed potius affectionem sui finis, ad quem essentialiter ordinatur, at si reprobo inesset obligatio petendi permissionem proprii peccati, peteret destructionem sui finis, & iustè damnaret Dei providentiam, qua illum ordinavit ad finem beatitudinis, ac simul obligavit ad petendam eius perpetuam priuationem; quod argumentum fortius urget in reprobo existente in gratia, si oraret, ut Deus permitteret eum decidere à statu gratiæ, in quo est, ac non mori eo tempore, quo est iustus, sed postea quando est in statu iniustitiæ.

189 Dices 1. prædestinatus potest, ac debet petere suam prædestinationem, sed hæc aliquando est dependens à permissione proprii peccati, sine qua non prædestinaretur, ergo potest, ac debet orare, ac

pe-

petere permissionem proprii peccati. Imo dum Ecclesia petit à Deo, vt omnium fidelium nomina beatæ prædestinationis liber adscripta retineat; petit vtique permissionem plurium peccatorum, ex quibus pendet plurium fidelium prædestinatio, & eorum nominum inscriptio in libro vitæ. ratio à priori, quicumque potest efficaciter intendere aliquem finem, potest intendere media ad illum finem, sed fideles possunt intendere suam prædestinationem, ergo & peccata, quæ ad illius assecutionem conducunt. Distinguo minorem, est dependens à permissione proprii peccati, tamquam à medio per se, nego, tamquam ab aliquo, ex quo possit oriri medium ad salutem, iterum subdistinguo, itaut non sit medium, sed id circa quod potest versari medium ad salutem, nempe contritio, & efficax auersio à peccato permisso, transeat. Ad probationem distinguo maiorem, quicumque potest intendere aliquem finem, potest intendere media, quæ verè ha-

bent de se rationem mediij, ac per se ordinata ad illum finem, concedo: potest intendere media ad finem, quæ vere non sunt de se media ad illum finem, sed potius ad oppositum, quamuis ex suppositione quod sint, possint esse obiectum mediorum conducentium ad talem finem nempe ad salutem nego, peccatum vero, eiusque permissio tantum abest, quod sit de se medium ad prædestinationem, vt sit medium de se inferens carentiã prædestinationis, & sine quo nemo potest excludi à prædestinatione; quamuis, vt dixi, queat terminare actum poenitentiae, quæ est medium ad iustificationem. quapropter dum oratur, tum Ecclesia, tum ipse prædestinatus, vt omnes scribantur in libro vitæ, eorum oratio dirigitur ad media per se cõducentia ad talem finem, ad alia vero, quæ de se non sunt media, sed id, circa quod potest versari medium, nempe dolor, & contritio, orat, non vt ea ponantur, sed ex suppositione quod sint permissa, velit Deus ex ijs deducere

bo-

bonum prædestinationis.

190 Instas, ergo Deus potens intendere, ac velle negationem prædestinationis plurium hominum, & Angelorum, potest intendere peccata, quæ sunt media necessaria ad reprobationem, seu damnationem. Ad solutionem præmitto, reprobationem diuidi in eam, quæ est refutatio ab æternitate vitæ, & gloriæ, & in aliam, quæ est refutatio à medijs efficacibus, seu auxilijs congruis ad vtriusque consecutionem; Porro illa est actus iustitiæ punitivæ supponens essentialiter in Deo præuisionem peccati absolute futuri; quia nemo excluditur à regno ob demerita pure conditionata, ac præuisa per scientiam mediam; vti volebant Semipelagiani; qua de causa hæc reprobatio prius importat iudicium intellectus, quo Deus iudicat ali quos ob eorum peccata absolute præuisa per scientiam visionis, esse indignos gloria, ac dignos supplicio, deinde actuale decretum de eorum damnatione, vt definiunt Patres

Con-

Concilij Valentini sub Benedicto Tertio, *fidenter fatemur in damnatione peritorum, meritum malum precedere iustum Dei iudicium.* At reprobatio à medijs efficacibus, quæ ab aliquibus appellatur reprobatio negativa, non supponit ex natura sua præuisionem culpæ originalis, vel actualis absolute futuræ, sed eiusdem peccati futuri sub conditione, nam de facto Deus noluit conferre Angelis reprobis auxilia congrua ad perseverandum in gratia, nec primis Parentibus ad permanendum in iustitia originali, quamuis nullum in utrisque præuiderat lapsum absolute futurum. ex quo infero reprobationem ab auxilio congruo non esse odium, quia Deus neminem odit nisi ratione culpæ absolute futuræ, quæ solummodo est obiectum odij diuini, licet non sit amor, quo Deus specialiter amat prædestinatos, in quo sensu dixit Hieronymus Malach. *x. odium Dei nascitur ex præuisione futurorum.* Præmitto secundo permissionem peccati, & impœnitentiæ
 fina-

finalis esse effectum reprobationis, quæ est refutatio à medijs efficacibus, non tamen reprobationis, quæ est exclusio à gloria, quia nullum ens potest causare id quod essentialiter præsupponit, reprobatio autem à gloria præsupponit permissionem peccati, eiusque præuisionem in statu absoluto. his præmissis.

191 Respondeo, vel sermo est de reprobatione à gloria, & ad hanc requiritur essentialiter peccatum absolute præuisum, cuius existentiam Deus prohibet, & auersatur, non vult, nec intendit, vt docui in tr. de pecc. & de prædest. vel sermo est de reprobatione negatiua à medijs efficacibus, & hæc habet pro obiecto voluto collationem auxilij, quod præuidet disiunctum à sancta operatione; non intendens talem disiunctionem, permissionem vero peccati tamquam effectum, non vero peccatum præuisum. rursus terminus permissionis diuinæ, qui denominatur permissus, est peccatum præuisum per scientiam mediam, motiuum

tium vero permissionis non est reprobatio hominis à gloria, quia Deus non lætatur in perditione viventium, & quantum est de se vult omnes homines saluos fieri, & ad hunc finem confert potentiam sufficientem ad illum consequendum, sed tam ostensio defectibilitatis arbitrij creati, præferentis pro sua libertate bonum inhonestum bono honesto, quam iustitiæ punitivæ intransgressores, & misericordiæ, ac sapientiæ, qua novit ex ijs malis bonum elicere in fauorem prædestinatorum, vt passim docent S. Augustinus, & S. Thomas. quare licet peccata sint media necessaria ad exclusionem à gloria, non ideo necesse est vt sint volita, sed satis est, si sint permessa, quorum permissio est bona ob fines bonos enumeratos, nimirum ostensionem tum arbitrij defectibilis, tum iustitiæ vindicatiuæ, ac misericordiæ modo explicato. distinguo igitur consequens, ergo vult peccata, quæ sunt media ad reprobationem, vult inquam volitione per-

permissiua concedo, volitione intentione nego. ratio à priori, Deus cuius voluntas est ipsa rectitudo, & cuius natura est summa bonitas indefectibilis, propensa ad communicationem sui, non potest intendere nisi bonum honestum, ergo cum peccata sint opposita diuinæ bonitati, ac honestati, & sint disiunctio creaturæ à summo bono, non habent rationem formalem, sub qua possunt intendi à Deo, sed solum permitti, sine cuius permissione non esset possibile peccatum, ideoque obiectum permissionis diuinæ est solum malum culpæ, intentionis vero solum bonum.

192 Instas iterum: negatio prædestinationis est mala moraliter, & tamen est volita à Deo. Nego primam partem antecedentis, in qua negatio prædestinationis sumitur pro negatione volitionis negantis auxilium, quod præuisum fuit efficax. & distinguo secundam partem, negatio prædestinationis est volita à Deo secundum vnā partem, sci-

licet collationem auxilij, quod denominatur inefficax concedo, secundum omnia, quæ dicit, nempe secundum inefficaciam nego, quia Deus ex dictis, vult dare auxilium, quod præuidit inefficax, non intendendo inefficaciam, imo intendens oppositum, cum potius vellet quantum est de se, vt auxilium collatum esset efficax, & coniunctum, quam disiunctum à sancta operatione.

193 Et hinc deduco rationem discriminis, cur possit Deus permittere peccatum Petri ad bonum inde eliciendum; non vero Petrus velle, & intendere permissionem sui peccati, etiamsi ex eo videat sequuturum bonum totius vniuersi, deduco inquam, quia Petrus semper intenderet maius malum sibi, quam sit bonum sibi illud bonum redundans in totum vniuersum, iuxta illud Christi, *quid prodest homini, si vniuersum mundum lucretur, anime vero sue detrimentum patiatur.* contra vero cum Deus mere permittens peccatum, deducit maius bonum, quam

quam non sit malum permissum in Petro, ideo potest Deus permittere peccatum Petri, non vero ipse Petrus. Dices non potest permitti maius malum propter minus bonum, sed culpa grauis reprobatorum est malum longe maius, quam non sit bonum gratiæ, & gloriæ prædestinatorum, ergo non potest permittere malum peccati, quod est maius propter bonum, quod est minus. Distinguo maiorem, culpa grauis reprobatorum est maius malum respectu peccantis, à quo committitur, & est minus bonum respectu eiusdem, concedo, est maius malum respectu communitatis, quam non sit bonum resultans in eandem communitatem, nego. Et retorqueo argumentum; si bonum quod elicit Deus ex permissione peccati, comparetur cum malo peccati permissi, illud bonum est maius, utpote manifestans plurima attributa diuina, nempe iustitiæ erga peccatores, & misericordiæ erga prædestinatos; hoc vero malum est minus; ergo datur in
 Deo

Deo sufficiens motiuum permittendi peccatum, alioquin, vt supra intuli, esset impossibile peccatum, in creatura, & consequenter potentia peccandi, quæ non ordinatur ad actum impossibilem.

194 Dices secundo potest Deus velle, & intendere permissionem peccati, quin intendat peccatum, vel peccet, ergo etiam si creatura intendat permissionem peccati alieni, non ideo intendit peccatum, & peccat. Nego consequentiam; quia creatura ideo peccat, quia tenetur ex charitate non procurare malum alterius, imo & illud impedire, quando commode potest, vt dixi in tr. de charit. at Deus, vt supremus Dominus potens conferre creaturis liberis potentiam liberam vertibilem, ac relinquere earumdem arbitrio, vt se vertant potius in amplexum boni inhonesti, quam honesti, vel è contra, ideo non tenetur lege charitatis ad impediendum malum vsum talis potentia.

195 Sed quæres i. quomodo
quis

quis debet se gerere circa volitiones
 Dei permissiuas proprii peccati.
 Respondeo debere quantum est de
 se desiderare, & orare Deum, ne per-
 mittat illum labi in peccatum. Quæ-
 res 2. Quid agendum ab eo, cui
 Deus reuelauit propriam reproba-
 tionem, non per modum reuelatio-
 nis comminatoriæ, sed absolutæ,
 quam de potentia ordinaria impos-
 sibilem putat S. Bonauentura, possi-
 bilem vero de potentia extraordina-
 ria existimat Vasquez 1. 2. disp. 72.
 cap. 3. Respondeo data per possi-
 bile, vel impossibile huiusmodi re-
 uelatione absoluta, non posse petere
 reuocationem diuini decreti, quia
 peteret aliquid chimæricum, nempe
 frustrationem voluntatis diuinæ, nec
 iuste indignari contra Deum, qui
 ex vna parte nullam ex reprobatio-
 ne, eiusque reuelatione infert ho-
 mini iniuriam, & iniustitiam, cum
 iuste possit reprobare peccatorem,
 & hanc reprobationem reuelare, ex
 altera vero non tenetur exercere
 nouum actum misericordiæ, alio-
 quin

quum iure possent conqueri de Deo omnes damnati, quod eos creauerit, nec eripuerit è vita ante lapsum personale, & similia, quæ sunt à veritate fidei dissentanea. cæterum non puto debere se conformare positiuè huic voluntati reprobanti, sed ad summum ab ea positiuè non discordare, ne iniuste videatur opponi re-cto ordini iustitiæ diuinæ.

SECTIO IV.

An Deus in pœnam originalis possit denegare omnia auxilia sufficientia.

196 **C**ertum est denegatis semel auxilijs sufficientibus, non posse hominem peccare, nec transgressiones imputare illi posse ad culpam ex defectu potentiæ essentialiter requisitæ ad peccandum, vt supra demonstratum est. Iam vero loquendo ex vi præsentis decreti de dando redemptore in remedium peccati originalis, & omnium actualium, existimo, ne de potentia quidem

dem absoluta, deneganda esse omnibus, & singulis adultis pollutibus usu rationis auxilia sufficientia ad vitanda peccata, & obtinendam salutem.

197. Præcipuum huius assertio- nis fundamentum, sic propono. Deus in eo signo, in quo prævidit peccatum originale absolute futurum, voluit omnes homines redimere, & quantum est de se liberare, ac saluare per redemptionem exhibendam à Christo, cuius passio destinabatur à Patre ad finem redimendi lapsos, ob idque inquit Paulus, *Christus pro omnibus mortuus est*, & ipse Christus Matth. 18. *non est voluntas apud Patrem vestrum, ut pereat unus de pusillis istis*, ergo non potest cum voluntate redimendi, quamvis non absoluta, denegare adultis ex vi solius originalis auxilia sufficientia ad salutem, & fructum redemptionis acquirendum: consequentia probatur; prudens volitio finis obligat ad volitionem mediorum saltem sufficientium, cum nemo, nisi im-
pru-

prudens, velit finem sine medijs sufficientibus ad illius affecutionem; sed Deus voluit redemptionem omnium hominum, tamquam finem obtinendum per passionem Christi, & cooperationem redimendorum; ergo voluit media sufficientia, quibus possint cooperari. Urgeo; pugnant hæ duæ volitiones, volo salutem, & nolo media ad salutem; vnde vbi non datur volitio mediorum, non datur volitio finis, sed Deus habet voluntatem saluandi omnes, iuxta illud Pauli, *vult omnes homines saluos fieri*, & 1. ad Timoth. 4. *qui est Saluator omnium, maxime fidelium*, vbi apponens particulam *maxime*, non vero restrictiuam, *tantum*, includit etiam infideles, vt notat S. Prosper lib. 2. de vocat. Gentium cap. 31. & 32. ergo non potest habere volitionem non dandi media, seu auxilia sufficientia.

198 Eandem assertionem, vt veram defendo, præscindendo à decreto redemptionis, ductus eadem ratione. Diuina prouidentia ordi-

nat

fi
P
it
a
d
n
n
ti
m
o
v
q
fi
9.
fe
ft
ni
ne
ft
pi
no
pi
m
na
tr
te
m

nat omnia in finem singulis naturis proportionatum, sed hæc ordinatio importat essentialiter collationem auxiliorum sufficientium ergo non datis auxilijs sufficientibus, quæ sunt media necessaria ad illius affecutionem, corrueret hæc ordinatio contra suppositionem: & sane quemadmodum esset incongruum creare omnes naturas inanimes sine suis virtutibus operatiuis, quibus consequuntur suum finem, quamuis oppositum putet Ruiz de pot. absol. disp. 9. de volunt. Dei sect. 3. num. 5. & sect. 7. ita & producere hominem in statu siue puræ naturæ, siue eleuationis sine potentijs sufficientibus ad bene operandum iuxta ordinem sui status; & ratio vltior est, Deus producit hominem in statu viatoris, non vero in statu termini, aliter in primo instanti omnes essent in termino, ac proinde, vel beati, vel damnati, sed via, vt demonstrasse arbitror, importat in suo conceptu potentiam viatoris ad iter recte, vel male faciendum, ergo homo viator

pollens usu rationis habet potentiam sufficientem ad recte, vel male ambulandum in via salutis, & hac de causa verius puto, nec posse Deum in pœnam originalis velle mortem omnium hominum cum solo originali ante usum rationis nullum largiendo in ætate adulta temporis spatium, quo possint ad finem sibi consentaneum disponi; verius inquam, non solum quia non possent puniri pœna sensus, vt supra innui, sed etiam ne viderentur creari, non tam ad possessionem, quam ad carentiam sui finis, quo, meo iudicio, nil absurdius, ac indignius diuina sapientia, omnia disponente ad adipiscendum proprium finem. Præterea infero, ex dictis, quod sicuti Deus de facto non dedit iustis nempe Angelis prædestinatis, & Adamo in primo instanti statum termini, nempe beatitudinem indefectibilem, sine aliqua via, ita nec peccatoribus statum termini, nempe damnationem, & consequenter tam iustis contulit media, quibus, possent perseue-

ra-

rare in bono, quam peccatoribus, ut possint recedere à malo.

SECTIO V.

An Deus ob solum originale potuisset damnare totam naturam denegando omnia auxilia efficaciacia.

199 **N**on quæro, an ex vi originalis queat integram naturam æternis gehennæ cruciatibus mancipare, quia ex dictis ob solum originale, ne vnum quidem indiuiduum meretur pœnam sensus. illud ergo hic solummodo inquirō, an possit Deus denegare siue omnibus creaturis innocentibus, vel saltem omnibus naturis lapsis, vel etiã vtrisque omnia auxilia efficaciacia, sine quibus laberentur in peccata actualia, quæ sunt causa saltem proxima damnationis. Affirmat de natura lapsa Henricus cap. 4. §. 10. ver. certum dogma est, his verbis, euaserant omnes homines in Adamo natura filij iræ, subiecti potestati demonis, inimici Dei.

& indigni qualibet gratia, facti obiectum odij diuini, atque vindictæ; Potuisset sūma numinis iustitia, qualibet, vel minima gratia negata in æternum genus humanum originali peccato infectum perpetua damnatione punire. docuit hoc saepe Augustinus &c. & ver. est igitur celebris ait, hoc docuit Augustinus ep. 105. ad Sixtum 106. ad Paulinum 157. ad Optatum, & lib. 2. ad Bonifacium cap. 7.

200. Vnica conclusio. probabilius est non posse Deum de potentia saltem ordinaria in pœnam originalis omnes reprobare, ac neminem saluare, & e contra omnes prædestinare, & neminem reprobare. Ita Suarez lib. 5. de reprob. cap. 2. num. 5. cum S. Thom. 1. par. quæst. 23. art. 3. quamuis Ruiz. disp. 16. de prædest. sect. 4. num. 8. velit de potentia absoluta potuisse Deum, omnes Angelos, & homines reprobare, ex motiuo ostendendi suam iustitiam punitiuam. Probatur ratione, & auctoritate Augustini, summa Dei perfectio vndequaque infinita non satis

exprimitur, ostensione vnius, & non alterius attributi, at si omnes prædestinaret, eluceret misericordia, non iustitia, & contra, si omnes reprobareret, ac puniret, eluceret iustitia, non misericordia, ergo, vt eluceat vtrumque attributum, oportet, vt misericorditer multos prædestinet, ac iuste alios damnet; vt ait Augustinus lib. 21. de Ciuit. cap. 12. *Si omnes remanerent in pœnis iustæ damnationis, in nullo appareret misericors gratia redimentis, rursus, si omnes tenebris transferrentur ad lucem in nullo appareret seueritas ultionis, in qua propterea multo plures, quam in illa sunt, ut sic ostendatur quid omnibus debeatur. vnde ob eandem rationem sequitur. non esse congruum ordini sapientiæ supremæ, vt omnes lapsos repararet, ac perducatur in gloriam, ne solum misericordiæ attributum eluceat, quemadmodum, nec vt omnes puniat, ne solum iustitiæ attributum resplendeat. quare inconsequenter meo iudicio loquitur Ruiz, dum ex vna*

parte disp. 1. de Prædest. ser. 1. num. 8. ait Deum necessitari moraliter ad prædestinandum aliquos vage, ex eo præcise vt patefiat eius misericordia, ex altera vero disp. 7. de vol. Dei sect. 4. circa medium, & disp. 9. sect. 3. num. 1. & 5. Deum potuisse iure dominij omnes naturas lapsas damnare, inconsequenter inquam, dum ex damnatione totius naturæ lapsæ idem sequeretur inconueniens de insufficienti manifestatione eiusdem diuinæ misericordiæ. cæterum puto magis operaturum Deum iuxta inclinationem suæ bonitatis si omnes prædestinaret, quam si omnes damnaret, eo quia in primo casu reluceret misericordia, & simul assecutio finis intenti à creaturis, ad cuius assecutionem sunt ordinatæ, secus verò in secundo casu, in quo relucet iustitiæ haberet adnexam separationem, ac disunctionem creaturarum à fine sibi connaturali, ad quem fuerant ordinatæ.

201 Dices primo; satis ostenditur attributum iustitiæ punitiæ, si
om-

omnes prædestinentur, & simul puniantur in hac vita. Sed non recte, quia manifestatio huius attributi ostendi debet per æternitatem supplicij, sicuti ostenditur remuneratio per æternitatem præmiij. & retorqueo argumentum, non satis ostenditur perfectio misericordiæ, si omnes reprobet, & simul conferat in hac vita aliquod bonum temporale, ergo nec per solas pœnalitates temporaneas sufficienter relucet perfectio iustitiæ.

202 Dices 2. supremum, ac perfectissimum Dei dominium in res creatas dat illi hoc ius, ut non solum iuste, sed etiam congrue damnet omnes, si velit. Respondeo hoc ius, seu dominium debere simul componi cum suavi providentia, & reluctantia attributorum, ut eius usus, dicatur bene, ac suaviter directus à dictamine suæ sapientiæ, quæ *attingit à fine usque ad finem fortiter, ac disponit omnia suaviter*; ratio à priori, ut Deus resplendeat secundum omnes sui perfectiones, quarum manifesta-

tionem intendit in operibus ad extra, iuxta illud, *inuisibilia Dei per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur*, non potest ratione sui dominij, ita operari ad extra, ut resplendeat, ut iustus, & non ut misericors, & minime liberalis in communicando suis creaturis, tam esse, quam actualem felicitatem, aliter videretur minus propensus ad communicandam suam felicitatem, magis vero ad remouendos homines à felicitate, contra inclinationem suæ bonitatis, quæ plus inclinat, ut creaturæ sibi vniantur, quam ab ea seiungantur? Quare distinguo antecedens, supremum dominium dat ius damnandi omnes præscindendo ab æqua ostensione omnium attributorum, transeat: dat ius attenda inclinatione manifestandi sua attributa, nego. vide quæ dixi disp. 40. sect. 4, à num. 43.

203 Instas ratio mox allata, probat, quod plures deberent prædestinari, quam reprobari, quamuis oppositum doceant Patres, & Scriptu-

pturæ. Nego illationem, quia ex vna parte hæc instantia infert tantummodo, plus relucere iustitiam, quam misericordiam, cuius diuersitatis relucencia maior, vel minor pendet ex occultis finibus Dei, quos scrutari creatura non valet, iuxta illud Pauli, *Inscrutabilia sunt iudicia Dei, & inuestigabiles viæ eius*, quo pacto, inquit passim Augustinus, præsertim lib. de bono perseuer. non esse à nobis indagandam rationem, cur ex hominum, & Angelorum massa hos potius, quam alios prædestinauerit, ex altera vero, nostra ratio fundamentalis manet inconcussa, scilicet quod sine hac diuersa attributorum relucencia non stat finis primarius, qui est omnium attributorum manifestatio, præscindendo ab eo, quod æqualiter, vel inæqualiter manifestentur. Adde summe manifestatam fuisse misericordiam per hoc, quod Pater dederit filium in redemptionem hominum, eumque vniuerit naturæ humanæ, vt homo esset Deus, ac per hominem Deum redi-

meretur. cæterum rationem maioris numeri reprobatorum dedit Augustinus loco cit. de Ciuit. lib. 21. cap. 12. vt scilicet cognoscant omnes, quid erat debitum massæ illi damnatæ & epist. 157. ad Optatum hoc idem inculcat his verbis, *vt intelligant, qui ex ipsa damnatione redimuntur, hoc fuisse debitum massæ illi vniverse, quod tam magnæ parti eius redditum cerberent.*

204 Dices tertio Deus de omnibus videt, quod in aliquibus circumstantijs sint bene, vel male operaturi, ergo potest pro sua libertate conferre omnibus, ea media, quæ præuidet pure sufficientia, seu inefficacia, vel ea, quæ videt efficacia, ac proinde omnes damnare, vel prædestinare. Retorqueo argumentum, posito decreto de dando redemptore, quamuis præuideat Deus hanc duplicem sortem auxiliorum efficacium, & inefficacium, nequit prudenter intendere redemptionem, ac omnibus denegare media, quibus efficaciter disponantur ad consequendum fructum
re-

redemptionis, ergo nec potest intendere salutem omnium, ni præstet alicui auxilium, quo efficaciter salutem consequatur. antecedens docetur à Patribus, & Scholasticis, qui contrarium, vt impossibile saltē moraliter reijciunt; & Urget paritas de republica Angelorum, ex quorum singulis ordinibus aliquos prædestinavit, aliquos vero damnavit; Quod si dicas, Deus de factō damnavit omnes, qui semel peccauerunt actualiter, ergo etiam damnare potuit omnes, qui contraxerunt peccatum originale. Aio Deum non damnasse Angelos reprobos præcisè ab ære actuali, sed ob perseverantiam in peccato commisso, siquidem dedit eis moram, in qua poterant resipiscere, & saluari; ac proinde si sistamus in hac paritate, dandum est posteris aliquod tempus, & aliqua auxilia, quibus possint conuer-
ti. nego igitur consequentiam, quia pertinet ad providentiam diuini gubernatoris producentis, ac ordinantis creaturas in suum finem,

vt sicut ex sua bonitate communica-
uit esse, ita & felicitatem, ad quam
eas ordinauit, ne videatur easdem
produxisse potius ad priuationem,
quam assecutionem sui finis, & potius
ad torturam, quam ad beatitudinem;
seu potius voluisse omnes suos subdi-
tos rebelles quam obediētes, vt so-
lummodo appareat summa iustitię se-
ueritas sine vllō effectu misericordię,
quod indignum puto de supremo do-
mino, cuius essentia, ac natura dicitur
bonitas in scriptura, non vero seueri-
tas, ob idque sæpius introducitur, ac
laudatur, vt pater amans filios, quam
vt iudex puniens delinquentes.

205 Dices 4. satis ostenditur mi-
sericordia diuina, & finis redem-
ptionis si saluet solos pueros in statu
innocentię, vel pueros lapsos in sta-
tu naturę lapsę, ex vi baptismatis,
quin teneatur saluare adultos. nego
assumptum, est enim contra digni-
tatem redemptoris, si nullum actua-
le ex vi redemptionis condonetur, &
quod nullus adultorum experiatur
sue redemptionis effectum.

Di-

206 Dices 5. Augustinus oppositum docet pluribus in locis in enchirid. cap. 27. his verbis, si in melius hominum reformationem nullam prorsus esse voluisset, sicut impiorum nulla est Angelorum, non immerito fieret, & cap. 99. uniuersum genus humanum, tam iusto iudicio diuino in apostatica radice damnatum, ut etiamsi nullus inde liberaretur, nemo recte posset Dei vituperare iustitiam, & qui liberantur, sic oportuisse liberari, ut ex pluribus non liberatis, atque in damnatione iustissime derelictis, ostenderetur, quid meruisset uniuersa cōspersio, et quo etiam istos debitum iudiciū Dei duceret, nisi eius indebita misericordia subueniret. Respondeo Augustinum mihi, non Aduersario fauere, nam distinguens titulum iustitiæ à titulo misericordiæ ait expresse attento iure, solius iustitiæ, ac dominij posse omnes creaturas reprobare, ita ut si hoc faceret, non posset redargui, ut iniustus, ut habet locis cit. & de dono perseu. cap. 8. his verbis; de tam debita perditione, si neminem inde liberaret, non
 es-

esset iniustus, ex uno quippe omnes in
condemnationem, non iniustitia, iu-
dicati sunt filij iræ, sed iustitia, contra
vero non posse attento iure miseri-
cordiæ, & omnium attributorum; ;
quia licet appareret iustus, non ta-
men misericors, & suavis providen-
tiæ Auctor, cum tamen dicat Psal-
mista Deus iustus, & misericors, qua
distinctione defendit aperte meam
sententiam, in qua sustineo ex vi
solius dominij, & iustitiæ punitivæ
habere potentiam reprobandi totam
vniuersitatem creaturarum, non ta-
men ex vi misericordiæ. Et vrgeo
ad hominem licet Deus sit supremus
Dominus omnium rerum creatu-
rum, non potest damnare innocen-
tem poenis æternis, ergo nec exclu-
dere omnes à prædestinatione, tam
ex massa innocentium, quam pecca-
torum, denegando illis auxilia effi-
cacia, vt perseuerent in innocentia,
his vero ne respiscant, vt ostendat,
quam bene inter se cohereant iusti-
tia, & misericordia, in liberatione
multorum, ac in multorum perdi-
tio.

tionem. antecedens probavi lib. 4. de iustific. disp. 40. sect. 4. auctoritate Scripturæ, ac Patrum, & Augustini, qui epist. 157. ad Optatum sic loquitur, merito videretur iniustum, quod sunt vasa iræ in perditionem, si non esset ipsa uniuersa ex Adam massa damnata; quod ergo sunt inde nascendo vasa iræ, pertinet ad debitam penam. Tandem aio non posse doctrinam Augustini admitti in hac rerum serie, in qua decretus est Christus tamquam redemptor, ne dicatur venisse ad redimendum, ac neminem redemisse, quod esset contra dignitatem redemptionis.

SECTIO VI.

An concupiscentia de se sit bonum naturale hominis; an verò aliquod malum, seu defectus ortus ex peccato originali.

207 **H**enricus de Noris acriter defendit tamquam dogma Augustinianum, quod concupiscentia sit per se mala, ac vitium humana-

manæ naturæ ex primo peccato deriuatum. Subdit autem, hoc vitium esse morbidam qualitatem impellentem ad peccatum, ac realiter distinctam ab appetitu sensitiuo, qui sicuti ea vitiositate est infectus post lapsum, ita eadem caruisset ante lapsum. Sic loquitur cap. 3. §. 2. vers. hanc Sancti Patris, adducens, & approbans testimonium Petri Aureoli in 2. dist. 30. art. 2. *habitualis*, inquit, *rebellio appetitus sensitui non est in nobis natura appetitus sensitui tantum; hoc dico propter opinionem quorundam, qui dicunt quod appetitus relictus pure nature sue, adhuc haberet in se habitualement illam rebellionem: ego dico quod de se est indifferens ad obediendum, vel non obediendum rationi, per aliquid autem additum, puta per qualitatem morbidam fit inobediens rationi, & hæc conclusio est expressa sententia Augustini, & paulo post concludit, Deum non esse auctorem huius concupiscentiæ, ut habet Ioannes Bagocius lib. 5. demonstr. dogm. Christ. disp. 8. cap. 1. sect. 3. his*

ver-

verbis, absit autem, ut quisquam Catholicus rei tam fœdæ, & ad malum importune incitantis, auctorem credat, cum tamen, si hominem nullo precedente peccato cum illo peccati fomite condidisset, tam eius, quàm nature humane, & omnium naturalium qualitatuum, facultatumq; auctoreffet existimandus.

208 Contrariam ex mente Augustini sententiam defendo, ad cuius explicationem. Præmitto primo concupiscentiam non esse formaliter peccatum, cum remaneat in baptizatis, in quibus nulla inest culpa, sublata per Baptismum, ut definit Trident. contra hæreticos asserentes concupiscentiam esse peccatum, ut refert Bellarm. lib 5. de amissione gratiæ cap. 5. quod etiam ex parte docuit Baius proposit. 74. his verbis, *concupiscentia carnis in renatis relapsis in peccatum mortale, in quibus iam dominatur, peccatum est.* Præmitto secundo cum Suarez Proleg. 4 cap. 2. num. 2. naturam humanam in puris naturalibus constitutam includere animam cum omnibus suis

po-

potentijs spiritualibus, & corpus integrum cum omnibus facultatibus sensitivis, & earum naturalibus inclinationibus cum dispositione corporis, & organorum ad liberum illorum usum, & in hac compositione nudè spectata includi rebellionem appetitus contra rationem, quæ quidem naturalis est, utpotè orta ex necessitate quadam naturali trahente difficultatem in operatione virtutis, quam nos de facto experimur. iam vero natura humana cum ista naturali contrarierate, & repugnantia appetituum dicenda est integra quoad vires omnes, & facultates naturales, hoc est non monstruosa, nec imperfecta priuatiuè, nempe per carentiam perfectionis debitæ naturæ, quamuis sit imperfecta negatiuè, idest sine perfecto ordine, & concordia potentiarum, & appetituum, cuius natura est capax sine debito illam habendi, hæc fere Suarez, quæ fusius repetit num. 10. & 11. Præmitto tertio, certum esse potuisse creari à Deo hominem in-
 pu-

pura natura, quia nihil est, quod illum necessitaret ad danda dona supernaturalia, & indebita, vt ex Aug. epist. 95. & S. Thom. probat Suarez cap. 1. num. 16. in eo autem casu Deus crearet hominem purum à peccato, quia non infunderet in eo culpam, cum certum sit hominem esse expertem culpæ, si ab alio homine peccante originem non trahat, nec se peccatorem constituat in ipso instanti creationis, vt notat Suarez Proleg. 4. cap. 1. num. 4. Præmitto quarto concupiscentiam dupliciter sumi posse, primo pro potentia ad amplexum boni delectabilis conformis, vel difformis rectæ rationi: secundo pro ipso actuali amplexu vtriusque boni. His præmissis.

209 Dico 1. actualem inclinationem, qua appetitus trahit voluntatem ad bonum delectabile inhonestum contra rationem, esse prauam, secus vero potentiam, quæ amplectitur bonum honestum, vel inhonestum. Prima Conclusionis pars est certissima, quia quid magis

gis

gis malum, quam quod est actu dis-
sentaneum suæ regulæ, eique actu
contradicit, cum actuali tractione
voluntatis ad amplexum rei inhonestæ.
Secundam verò partem sic pro-
bo, voluntas, & liberum arbitrium,
quamuis indifferens ad resistendum,
vel obediendum rationi, non est ma-
lum, sed perfectio creaturæ rationalis,
ergo etiam concupiscentia ac-
cepta pro potentia ad concupiscen-
dum aliquid contra, vel iuxta ratio-
nem, non est mala, etiamsi mala,
fit eius actualis inclinatio, ac relu-
ctatio contra præscriptum rationis,
aliter cogere ambas potentias, &
vtrumque appetitum rationalem, ac
sensitivum, seu superiorem, & infe-
riorem damnare, vt malum, aut lau-
dare, vt bonum, per hoc præcisè
quod sit virtus inclinans ad ope-
randum difformiter, vel conformi-
ter ad suam regulam. Nec dicas
concupiscentiam post peccatum esse
inclinatam ad solum amplexum bo-
ni delectabilis inhonesti: ne in-
quam hoc dicas, quia sicuti ratio
ho-

honesti includit bonitatem delectabilem, ita & specificatum formale proprium appetitus sentientis est bonum iucundum, quod diuiditur in duas species, nempe in iucundum honestum, & inhonestum, ac proinde concupiscentia quando obedit siue spontè, siue coereita per rationem, tunc eius actus est bonus, ac meretur laudem ob conformitatem cum appetitu recto, à quo dirigitur, & cui subditur in concupiscendo hanc potius, quam bonitatem oppositam.

210 Argumentor secundo: natura humana constans ex anima, quæ sit simul rationalis, sensitua, & vegetabilis, debet includere, tam potentias rationales nempe intellectum, & voluntatem, quam potentias inferiores, nempe phantasiam, quæ est potentia cognoscitiua, & appetitum sentientem, imo & potentias vegetatiuas, scilicet nutritiuam, & augmentatiuam, alioquin esset manca, ex defectu cuiuscunque potentiæ, quæ illi deesset in singulis gradibus

vita, quos in se continet, ergo si Deus creasset hominem secundum sua naturalia sine donis gratuitis, vtrique creasset illum cum omnibus his perfectionibus naturalibus, & & esset earum auctor, ac proinde non minus produceret in homine potentiam concupiscibilem, quam potentiam visivam, vel auditivam, & consequenter concupiscentia sumpta pro hac virtute non est mala, sed bona, aliter Deus, vel fuisset causa mali, vel non creasset naturam cum omnibus potentijs, cum quibus exigit creari, quemadmodum non crearet ignem cum potentijs sibi debitis, si conferret illi potentiam calefaciendi, non vero exsiccandi.

211 Dices, ergo Deus non creasset hominem rectum, quia potentia concupiscendi bonum delectabile contra rationem, contradicit rectitudini, ideoque est poena peccati, quod homo habeat talem concupiscentiam. Distinguo consequens, non creasset hominem rectum recti-
tu-

tudine naturali sibi debita, secundum
ordinem puræ naturæ; nego, recti-
tudine sibi indebita consistente in
donis gratuitis, concedo, hoc autem
solummodo probat Deum non dare
homini omnem rectitudinem, non
verò non dare simpliciter rectitudi-
nem. Ratio à priori, vt natura di-
eatur simpliciter recta, sufficit, si vo-
luntas, seu pars superior, queat par-
tem inferiorem frenare, ne excur-
rat ultra limites boni ab ipsa præ-
scriptos, alioquin ni homo crearetur
impeccabilis, & indeclinabilis à re-
gula diuina, & creata, non produce-
retur rectus, quod vtique est falsum
etiam supposito statu innocentia, in
quo Adam non solum potuit, sed
etiam deflexit à sua regula, cum
sua, & posterorum pernicie. Nec
obest, quod nunc sit pœna peccati
habere talem concupiscentiam, nam
dicitur pœna non præcisè ratione
sui, sed ratione adnexæ denudationis
à donis gratuitis, per quæ ita subor-
dinaretur rationi, vt non posset con-
tra eam insurgere, nec eius imperio
re-

resistere, vt habet S. Tho. quæst. 4.
de malo art. 2. ad 7. sicut enim concupiscentia contracta per originem, nihil est aliud, quam destitutio inferiorum virium à retinaculo iustitiæ originalis, ita malitia contracta non est aliud, quam destitutio ipsius voluntatis ab originali iustitiæ, & ideo S. Augustinus lib. 3. de lib. arb. cap. 20. ait hanc spoliationem doni gratuiti esse pœnam, non quia homo factus est malus, sed quia in pœnam peccati desijt esse melior, cum ad ignorantiam, difficultatemque peruenit illa peccatrix, ideo pœna recte dicitur, quia melior ante hanc pœnam fuit. Et retorqueo argumentum, homo in pura natura haberet hanc concupiscentiam, & non in pœnam peccati, quod ipse nullum haberet in prima sui productione, ergò concupiscentia de se, neque est pœna peccati, neque mala. Rursus Deus non fuit auctor mali creans hominem in statu innocentiae cum voluntate potente ferri in malum, ergò nec dicendus est auctor mali, si illum creet
cum

cum potentia concupiscibili de se
 inclinata ad bonum iucundum præ-
 scindens ab honesto, vel inhonesto.
 in isto ulterius, Deus reparauit ex me-
 ritis Christi naturam lapsam, nec ta-
 men hæc reparatio dicitur nõ recta
 per hoc, quod homo reparatus reti-
 neat concupiscentiam reluctan-
 tem, rationi, ergo concupiscentia de se nõ
 reddit malam naturam, cum qua pro-
 ducitur, etiam in statu reparationis.

212 Sed confirmo allatam ra-
 tionem ex Augustino lib. 1. Retract.
 cap. 9. ubi explicans ea, quæ docue-
 rat in tribus libris de libero arbitrio
 contra Manicheos, scilicet malum
 oriri à voluntate, non vero à mala
 natura, quæ sit Deo coæterna, &
 quam, vt ipse refert ibidem cap. 15.
*propriam carnis esse dicunt, ac gentis
 esse tenebrarum*, asserit primo impo-
 tentiam, quæ est in homine ad non
 se temperandum à libidinosi operi-
 bus non esse naturam instituti ho-
 minis, sed pœnam damnati, hoc est,
 quod homo non habeat illam po-
 tentiam, qua valeat impedire prauos

Q

mo-

motus appetitus sētientis, est pœna ir-
 rogata Adamo, à quo fuit propter pec-
 catum sublatum innocentiae donum,
 quo munita volūtas ita dominabatur
 appetitui, vt hic non poterat ei relu-
 ctari, eamque subiugare. secundo ad
 hanc miseriam iustae dānationis per-
 tinet gnorantia, & difficultas, quam
 tamen miseriam negant Pelagiani o-
 riri ex iusta damnatione Dei, negan-
 tes peccatum originale, à quo oritur.
 tertio asserit, quod licet hæc igno-
 rantia, ac difficultas in temperandis
 concupiscentiae motibus esset secun-
 dum primordialia naturæ, hoc est se-
 cundum ea, quæ natura in se includit
 independēter à dono integritatis, ad-
 huc Deum fore laudandum, non cul-
 pandum, vt habet loc. cit. & lib. 2. de
 bono perseuerantiæ c. 11. post mediū,
 vbi ait, *quamuis ignorātia, & difficultas*
essent hominis primordialia naturalia,
nec sic culpandus, sed laudandus esset
Deus, sicuti lib. 3. de lib. arb. c. 18. & 20.
disputauimus, quia dedisset naturæ,
quæ sibi debentur, nempe appetitum
sensitiuum ira potentē resistere ratio-
ni

ni, vt à ratione coerceri possit, ex quo infert lib. 3. de libero arbitrio cap. 20. naturam productam cum hac ignorantia, & difficultate non suscepisse, vtrumque in poenam peccati, præsertim cum acceperit sapientiæ lumen, quo posset præponere quietem difficultati, sic enim loquitur: non enim mediocria bona sunt quod anima facultatem habeat, vt adiuuante Creatore, seipsam excolat, & pio studio possit omnes acquirere, & capere virtutes, per quas, & à difficultate cruciante, & ab ignorantia cæcante liberetur, quod si ita est, non erit nascentibus animis ignorantia; & difficultas supplicium peccati, sed proficiendi admonitio, & perfectionis exordium. Non enim ante omne meritum boni operis paruum est accepisse naturale iudicium, quo sapientiam præponat errori, & quietem difficultati, vt ad hæc non nascendo, sed studendo perueniat, quod si agere noluerit, peccati rea iure tenebitur, tamquam que non bene vsa sit ea facultate, quam accepit, quanquam enim

in ignorantia, & difficultate nata sit, non tamen ad permanendum in eo, quod nata est, aliqua necessitate comprimitur. Porro ex his sic arguuntur: Augustinus non alio modo soluit argumentum Manichæorum, nimirum concupiscentia, seu potentia concupiscendi est mala, ergo non est à Deo, sed à mala natura, non, inquam, alio modo soluit, nisi assumendo hoc principium, quod concupiscentia non sit de se mala, ideoque si Deus creasset hominem cum ea ignorantia, & difficultate ad bene operandum, quam contraximus per peccatum originale, adhuc esset laudandus, non culpandus, ut expresse notat Suarez proleg. 4. cap. 2. n. 14. quia homo sic institutus cum solis auxilijs naturæ debitis, interdum, ac saepe posset honeste operari. adde quod tunc haberet hom. facultatem, ut adiuuante Creatore posset à difficultate, & ab ignorantia liberari, quamuis nunc dicatur mala eadem concupiscentia, in quantum est effectus pœnalis ortus ab originali, ratione cuius de-

me

meruimus donum gratuitum, quo potentia inferior perfectè subordinabatur superiori, vt explicatum est.

213 Urgeo, ideò ignorantia, & difficultas secundum sua naturalia, competens homini ex vi suæ naturalis originis non haberet pro Auctore Deum, quia impelleret ad malum, nec homo haberet à Deo vires, quibus tale malum posset impedire, ergò si hæc difficultas, & ignorantia superari possit per virtutem à Deo acceptam, adhuc rectè dici potest Deum esse auctorem earundem potentiarum, quarum vni inest difficultas, alteri vero potentia, & robur ad eam vincendam, vt rectè concludit idem S. Doctor cap. 20. his verbis: *etiamsi anima alibi constituta eas misisset Dominus ad inhabitanda corpora, quibus in ipsa ignorantia, & difficultate liberam voluntatem petendi, & querendi, & conandi non abstulit, daturus petentibus, demonstraturus querentibus, pulsantibus, aperturus, omnino extra culpam esset, hanc enim ignorantiam, & difficultatem studiosis,*

& beneuolis euincendam ad coronam
 glorie valere prestaret, negligentibus
 autem, & peccata sua de infirmitate
 defendere volentibus, non ipsam igno-
 rantiam, difficultatemque pro crimine
 obijceret, sed quia in eis potius perma-
 nere, quam studio quarendi, atque di-
 sciendi, & humilitate confitendi, atque
 orandi ad veritatem, ac facilitatem
 peruenire voluerunt, iusto supplicio
 vindicaret, perpendat ergo Aduer-
 sarius ab Augustino ipsam ignoran-
 tiam, & difficultatem non obijcien-
 dam esse hominibus pro crimine, &
 consequenter eam illam dici non pos-
 se, quod mala sit eorum concupi-
 scentia, aliter illis obijceretur, vt cri-
 men, quod negat Augustinus. Pa-
 teor ab eodem Augustino dici loco
 citato, primum hominem ad istam mi-
 seriam perduxisse Posteros victum pes-
 sima suasionem, quam miseriam susci-
 piunt ad eum (hoc est Diabolum) vin-
 cendum optima fide, non enim parua
 glorie militia est Diabolum vincere
 eodem suscepto supplicio, quo se homi-
 nem victum perduxisse gloriatur, sed

miseriam appellat, non quia mala in se est, sed quia ex malo labis originalis processit.

214 Dico secundo non incurrisse posteros ex peccato originali qualitatem morbidam, per quam potentia concupiscendi reddatur mala, & inclinata ad solum bonum inhonestum, ita Suarez proleg. 4. cap. 8. num. 11. ubi ait, *opinio de qualitate morbida, ut impossibilis, incredibilisque, ac sine fundamento ficta antiquata est, & ab omnibus relicta, & num. 16. ait positionem morbidae qualitatis, vel habitus pravi superadditi potentis animi fictam esse, & improbabilem. cæterum hæc qualitas, & inclinatio ad delectabile inhonestum potius esset admittenda in voluntate, in qua est formalis malitia, quam in appetitu, in qua est malitia solum denominatiua, præsertim quod non est maior ratio, cur vna, & non alia potentia decidat à statu suæ perfectionis naturalis. Argumentor primo, hæc qualitas morbida non est habitus acquisitus, neque im-*

Q 4.

pres-

pressus, & veluti infusus, in appeti-
 tu sentiente posterorum ab ipso pec-
 cato Adami, ergo non datur, prima
 assertionis pars à nemine, quod
 sciam, vocatur in dubium, quia ha-
 bitus acquisiti generantur ex solis
 actibus, qui non sunt in posteris an-
 tecedenter ad eorum operationem,
 cuius esset auctor ipse Deus, cum
 primo producit animam rationa-
 lem, & vnit eam corpori. Probo
 igitur secundam partem, hæc mor-
 bida qualitas non producit phyli-
 cè à peccato Adami, quod physicè
 non est, quando homines producun-
 tur, nec demeritorie, quia posterii per
 peccatum capitis amiserunt solam
 priuationem gratiæ, ac donorum,
 quæ meruissent, si Adam non pec-
 casset, quandoquidem pactum fuit
 de sola transfusione bonorum super-
 naturalium, & naturalium indebito-
 rum, nempe integritatis; & carentiæ
 fomitis, non vero de naturalibus
 perfectionibus, quæ naturæ secun-
 dum se spectatæ conueniunt inde-
 penderent à pacto, aliter potuisset
 fie-

fieri pactum de dando intellectu, & voluntate, ac facultatibus naturalibus, quo quid ridiculosius. Urgeo per peccatum originale capitis incurrunt posterius ea solummodo mala, quæ non habuissent capite non peccante, seu quod in idem recidit, per peccatum originale capitis, nihil acquisuimus, sed mere amissimus id, quod meruissimus per obedientiam eiusdem capitis, sed ex obedientia Adami collata essent sola dona gratuita, non verò aliquod bonum naturale debitum naturæ, ergo ex eius inobedientia fuit solummodo inducta privatio talis doni gratuiti; cum ergo natura ante peccatum personale non habuisset hanc qualitatem morbidam, aliter Deus non potuisset illam creare in puris naturalibus, ne diceretur Auctor, & causa mali moralis, seu qualitatis per se impellentis ad solum malum morale, ita post peccatum mere originale relicta fuit cum suis potentijs naturalibus, & in eo statu, in quo fuisset ante peccatum personale.

absque solis donis gratuitis, quapropter si daretur hæc qualitas deberet aliunde probari, quam ex contractione originalis.

215 Et virgeo efficacius, si per peccatum originale contraherent potterit hanc morbidam qualitatem impellentem ad peccandum, utique pueri decedentes cum solo originali eandem qualitatem, & inclinationem retinerent in altera vita, quia perseverante causa, perseverat effectus, sed hanc qualitatem pueri non retinent, quia ex doctrina S. Thomæ laudant, & amant Deum, & consequenter non concupiscunt delectabile inhonestum, per quam concupiscentiam dehonorerent potius, quam laudarent Deum, sic loquitur in 2. dist. 33. quæst. 2. art. 2. in corp. & ad 5. *pueri non baptizati sunt separati à Deo quantum ad coniunctionem, quæ est per gloriam, non vero quantum ad coniunctionem naturalium bonorum, & idè de Deo gaudebunt naturali cognitione, ac dilectione, & quæst. 5. de malo art. 3. in cor.*
do-

docet hos pueros non habituros a-
ctum inordinatum, quia licet ha-
beant peccatum originale, attamen
non peccarunt peccato personali his
verbis, *post mortem non mutatur in
anima dispositio voluntatis, neque in
bonum, neque in malum, unde cum
pueri ante usum rationis non habeant
actum inordinatum rationis, neque
etiam post mortem habebunt, lignum
enim, ait Salomon, ubicunque ceci-
derit, ibi erit, siue ad Austrum, siue
ad Aquilonem, per quæ verba satis
aperte declarat hanc nouam, & ma-
iorem inclinationem ad malum non
oriri, nisi ex peccato personali, quo-
dum carent pueri, non incurrunt,
neque recipiunt talem morbidam
qualitatem inclinantem ad malum.*

216 Argumentor 2. a pari in
Angelis præuaricatoribus peccato
personali remanserunt potentiæ na-
turales sine donis gratuitis, non ta-
men cum morbida qualitate incli-
nante ad malum morale, & bonum
inhonestum, quia eorum naturalia
ex Doctrina Dionysij remanserunt

sup

Q 6

splen-

splendidissima, ergò in posteris, qui peccarunt solo peccato capitis, non remanserunt potentiaë naturales superiores, & inferiores affectæ vlla morbida qualitate impellente ad solum bonum sensibile inhonestum, præsertim, quod illa maior inclinatio potius debetur peccato proprio, ac personali, quod est longè maius, quam peccato originali, quod est peccatum in alio, ideoque bene aduertit Suarez proleg. 4. cap. 8. num. 6. ex S. Thoma 1. par. quæst. 95. art. 1. naturalia post peccatum eque mansisse integra in Angelis, & homine. iuxta doctrinam Dionysij, nec oppositum docuisse 1. 2. quæst. 85. art. 1. & ad 1. & cap. 2. num. 9. infert integritatem naturæ non esse donum naturale, quia aliter post peccatum mansisset, peccatum autem non tollit naturalia ex Dionysio, & S. Tho. 1. 2. quæst. 85. art. 6. & q. 89. art. 3. & 4. contra gentes cap. 52. vbi innuit esse doctrinam fidei, & num. 11. subdit hominem, neque dici potuisse priuatum à Deo hac integritate in pœnam peccati, quia

quia de lege ordinaria non puniuntur peccata tollendo proprietates naturales. ex quo ulterius infert, concupiscentiam, & fomitem, quem patimur, esse quidem poenam peccati, sed non aliquid oppositum perfectioni debitæ naturæ, & cap. 3. num. 7. rectè subdit contra Henricum hominem in pura natura esse subditum morti, quæ tunc esset defectus, non poena naturæ.

217 Retorquent Aduersarij argumentum: Patres dicunt Angelos non esse vulneratos in naturalibus, sed solos homines, ergo ex doctrina Patrum concedendum est hominibus aliquod vulnus inflictum ob peccatum capitis, quod negatur Angelis præuaricatoribus præuaricatione personali. Sed retorsio nulla est, quia Patres per eam locutionem nolunt amissam esse ab homine per peccatum originis aliquam perfectionem debitam naturæ ex vi suæ conditionis naturalis, sed solummodo deperditum donum gratuitum, ratione cuius non poterat
po-

potentia inferior contra rationem, insurgere, eique obluetari, quod quidem vulnus non fuit in Angelo, eiusque potentijs naturalibus, quia in eo nulla erat, nec esse poterat rebellio appetitus inferioris contra superiorem, vnde Augustinus docuit primos parentes erubuisse post peccatum, quia tunc experti sunt effectus appetitus præuenientis rationem, eique aduersantis, quos ante peccatum non senserant, erubuerunt, inquit lib. 2. de nuptijs, & concupiscentia cap. 5. *quando post inobedientiam suam, inobedientia membra senserunt, eo quia amiserunt donum integritatis, quod est vulnus naturæ, vt pluribus explicat Suarez prolegom. 4. cap. 8. num. 6. & 7. & 19. his verbis, homo fuit lusus in naturalibus, non quia donum amissum fuerit naturale, sed quia naturalem defectum auferebat, seu illi subueniebat. Similiter dicitur nudatus, quia spoliatus est vestibus, quibus supponebatur vestitus ad differentiam hominis existentis in puris naturalibus, qui dicendus esset*

nu;

nudus, quia semper caruisset indu-
mento iustitiæ, vt ait Suar. Proleg. 4.
cap. 8. num. 19. & 20. vbi subdit, ho-
minem dici relictum semiuiuum, ,
quia prius habebat pleniorẽ, & sa-
niores vitam, quam per culpam
perdidit, quæ denominatio non ca-
dit supra hominem in pura natura,
in qua non præcessisset illa vitæ per-
fectio, nec peccatum. Ratio a prio-
ri, peccatum non potest diminuere
bonum naturæ, nisi per subtractio-
nem alicuius perfectionis, quam in
puris naturalibus haberet, vel per ad-
ditionem positiuam alicuius habitus
inclinantis ad malum: non primum,
quia nulla in natura, vel potentijs,
& organis facta est diminutio per
purum peccatum originale, vt supra
innui: nec secundum, quia huiusmo-
di qualitatis non fuit auctor Deus,
vtpote non auctor mali; nec ipse
homo, qui antequam operetur, ne-
quit in se prauum habitum relin-
quere. Ideoque quidquid Philoso-
phus docet de intellectu, quod sci-
licet sit tamquam tabula rasa, appli-
can-

candum est pariter alijs potentijs, quæ in ipso exortu nil habent in se ipsis depictum, vel sculptum, vt perpendit Suarez cap. 8. n. 9. & 10.

218 Argumentor tertio homo post peccatum primi Parentis nascitur cum omnibus perfectionibus, imò, & cum concupiscentia, & fomite, quem habuisset in statu puræ naturæ, in quo crearetur à Deo, ideoque dicitur à Patribus, & S. Tho. 1. 2. quæst. 87. art. 7. vt notat Suarez proleg. 4. cap. 8. num. 6. relictus suæ naturæ, sed potentia concupiscendi in pura natura non esset mala, neque haberet annexam qualitatem vitiosam, ergo nec in statu naturæ lapsæ, alioquin homo post peccatum non esset relictus suæ naturæ, sed vt ita dicam alteri, seu alteratæ à proprio statu minor est certa, tum quia nihil quod inest alicui secundum naturam est malum, vt ait Dionys. cap. 4. de diu. nomin; ob idque nullus habitus naturalis est malus, tum quia Deus potuit condere hominem in puris naturalibus cum concupiscentia,

ut mox dicam. Maior vero probatur primo ratione, homo lapsus, & homo purus in perfectionibus naturalibus æquales omnino sunt, cum peccatum originis priuauerit naturam solis bonis gratuitis, de quibus fuit initum pactum cum Adamo, tamquam cum capite, non vero donis naturaliter debitis. vnde bene concludit Suarez Proleg. 4. cap. 7. num. 10. homo per peccatum non amisit libertatem, quam in pura natura habuisset, sed ad summum vires, consistentes in dono integritatis, impossibilitatis, & immortalitatis, quibus etiam in pura natura caruisset, & hoc est quod vno verbo dixit Prosper lib. 1. de vocatione gentium cap. 7. num. 10. *cum homo spoliaretur non voluntate, sed voluntatis sanitate priuatus est.* Idem ferè lib. contra Collatorem cap. 19. secundo auctoritate, quia opposita propositio est 55. Michaelis Baij. *Deus non potuit talem ab initio creare hominem, qualis nunc nascitur.*

219 Respondet Henricus cap. 3.

§. 2.

§. 2. vers. unum obstare videtur, his verbis, cum Baius Pelagianæ hereseos incusaret asserentes hominem talem potuisse à Deo creari, qualis modo nascitur, hinc ob infamiae notam, quam appositæ sententiæ auctoribus inurebat, eiusdem propriæ censuræ subiecta est, & paulo post, cum Louaniensis scriptor oppositam sententiam de creatione hominis cum concupiscentia ab auctore naturæ inserta Pelagianismi de more incusaret, merito ob censuram eiusdem propositio, uti scandalosa, proscripta est. Sed hoc effugium clarissimè eluditur, quia licet quamplures propositiones Baij non damnentur ob rem, quam continent, sed ob adnexam censuram, itaut damnatio cadat supra censuram sententiæ, non vero supra ipsam sententiam, atamen in re præsentî nulla ibi fit mentio de Pelagio, vel sensus à Pelagianis intenti. Nec maioris roboris est alia solutio, quam eodem loco subdit, nimirum damnari allatam propositionem, quia hæreticorum recentium errori à Tridentinis Patri-
bus

bus damnato concineret, illi enim mordicus sustinent, concupiscentiam esse peccatum. Sed neque hæc solutio est valida, quia licet Baius propositione 74. concesserit, *concupiscentiam in renatis relapsis in peccatum mortale, in quibus iam dominatur peccatum sit*, attamen antecedenter, ad peccatum personale non agnoscit malitiam in concupiscentia, vti agnoscunt hæretici damnati à Tridentino, imo voluit concupiscentiam potuisse à Deo cum natura produci. Tandem insufficiens est tertia solutio ibidem allata, videlicet damnari propositionem 55. relate ad propositionem 27. *integritas primæ creationis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, sed naturalis eius conditio: in qua suppositione non poterat produci cum concupiscentia rebeli, cum qua de facto producitur, quia tunc fieret contra propriam naturam exigentem donum integritatis: Insufficiens, inquam, quia duos errores damnat Pontifex, vnum concupiscentiam non esse proprietatem.*

naturalem hominis secundum se
 nudè spectati, alterum, non posse à
 Deo produci hominem cum ista
 proprietate naturali, etiamsi Adam
 non peccasset; cæterum addo, quod
 licet Baius plura docuerit asserta à
 Pelagio, non ideò Baij doctrina
 non est damnata, aliter nec damna-
 rentur plures hæretici, quia hæresim
 ab alijs prius propugnatam defende-
 rint.

221 Respondet secundo Hen-
 ricus concupiscentiam, esse quidem
 conditionem naturalem hominis,
 sed in pura natura fore diuersam ab
 ea, quæ modo est in natura lapsa,
 post peccatum, eò quia nunc vehe-
 mentius inclinatur ad malum, quam
 quilibet habitus vitiosus, vt habet
 cap. 3. §. 2. *versu unum obstare vide-
 detur his verbis, concupiscentia licet
 peccatum non sit, est tamen ad pecca-
 tum inclinans, & quidem vehemen-
 tius, quam quilibet actus vitiosus ab
 homine contractus, & versu obijciunt
 recentiores, explicans diuersitatem
 concupiscentiæ utriusque status na-*

tu-

turæ lapsæ, & puræ, sic habet. Si homo non peccasset, motus sensitivi præcessissent quidem actus voluntatis, sed non inferendo vim, ac rationem graui impetu præoccupando, illamque absorbendo, ut de facto contingit, sed suauiter alliciendo, quod & in Paradiso accidit, ubi non voluntatem cupiditas duxit, nec præcessit voluntatem, nec restitit voluntati, ut ait August. lib. 1. operis imperfecti cap. 70. & paulo post subdens huius discriminis rationem, inquit, rectus ordo exigit, ut inferius à superiori, non vero superius ab inferiori moueatur, vnde optima hominis constitutio petit, ut pars eiusdem superior pleno iure in inferiorem utatur, non verò, ut ista illam sibi subiugat, ac supplantet; pertinet autem ad hominis pœnam, ac miseriam, ut more pecudum fortius à delectabili trahatur, quam ab honesto, & hoc prouenit ex ignorantia, quod alterum ex peccato originali in humanum genus deriuatum vitium est, neque enim si perfectè honestum representaretur voluntati ab ista dimitteretur, de-

delectabili electo. Itaque in illa præponderantia, & maiori vi in trahendo, que inest delectabili supra honestum in statu naturæ lapsæ, pars rebellionis appetitus sensitiui contra rationalem consistit, ut scribit Augustinus lib. 5. contra Iulianum cap. 3. si prudenter hic sapieres, profecto esse iniquitatem videres, qua pars inferior hominis repugnat superiori, atque meliori, quapropter concedit hic Auctor potuisse Deum condere hominem cum concupiscentia, sed non cum prædominio aduersus rationem, præponderante inclinatione appetitus contra inclinationem superioris ad bonum honestum, ideoque concupiscentia in statu puræ naturæ non fuisset tam grande malum, quia non esset occupatum regnum à parte inferiori contra superiorem.

222 Ante responsionem aduerso minus rectè asseri ab Henrico, concupiscentiam inferre vim homini lapso, eumque absorbere, ac vehementius inclinare ad peccandum, quam quilibet actus vitiosus, minus

in-

inquam recte ; primo quia proprius
actus vitiosus est magis inclinatus
ad similem actum , quam non pro-
prius, sed alienus capitis, ergo con-
cupiscentia orta ex peccato capitis,
non infert de se maiorem vim, quam
actus proprius vitiosus. Secundo si
concupiscentia in natura pura, & in-
nocente non inferret vim, sed alli-
ceret suaviter hominem, utique ho-
mo videretur fere habere donum
integritatis, quia licet allicientia ap-
petitus præcederet rationem, quam
non præcederet in natura integra,
attamen dum nullam inferret vim,
sed suaviter alliceret absque vlla vi,
videretur æquali fere facilitate pos-
se hominem bene operari in vtro-
que statu, ac proinde donum inte-
gritatis, non esset adeo mirum, & ex-
cellens, uti prædicatur a Patribus.
Tertio homo per peccatum dicitur
relictus suæ naturæ ex dictis, si er-
go hic non pateretur tunc talem
violentiam, ac vehementiam inclina-
tionis ad peccandum, nec modo
eam patitur ob meram contractio-
nem

384 De effectibus
nem maculae originalis.

223. Respondeo igitur diuersitate
in modo operandi appetitus inferioris
in natura pura, & lapsa saepius
ab auctore repetitam, obstare dictis
S. Dionysij, & S. Thomae, qui passim
enunciant hominem ob lapsum ori-
ginalem non esse vulneratum in na-
turalibus, sed relictum suae naturae,
quae quidem derelictio, vt ait Suar.
proleg. 4. cap. 8. num. 6. & 7. non
aliter explicari potest, quam quod
homo relictus sit cum omnibus vi-
ribus, & perfectionibus, quas seclu-
sa iustitia originali, eiusque donis
gratuitis; postulat, & habere potest,
ideoque Trident. sess. 5. Decr. de
peccato originali, loquens de muta-
tione facta in homine per pecca-
tum, meminit solummodo de amif-
sione iustitiae, & sanctitatis, ac perfe-
ctionum ex ea prouenientium. Pri-
mum, inquit, hominem Adam cum
mandatum Domini in Paradiso fuisset
transgressus, statim sanctitatem, & iu-
stitiã in qua constitutus fuerat, amif-
sisse, ob idque secundum corpus, & animam

in

in deterius commutatum fuisse, commutatione inquam posita in deperditione donorum, quibus tam anima, quam corpus perficiebantur, vt declarat idem Suarez cap. 8. num. 19. subdens cap. 9. num. 4. & 6. hominem in natura lapsa non minus habilem esse ad bene operandum, cogitandum, ac iudicandum de agendis ex parte diuinæ prouidentiae generalis, & naturæ consentaneæ, quam esset in statu puræ naturæ, si in eo conderetur, vnde illud axioma naturalia manserunt integra post peccatum, non magis verum est de naturalibus extrinsecis ex parte hominis, quam de naturalibus, seu conaturalibus ex parte diuinæ prouidentiae, quia hæc inter se seruant proportionem, & num. 12. de facto quoad naturalia seruat Deus cum homine illum naturalis prouidentiae modum, quem seruasset in pura natura. hæc optime de more Suarez.

224. Ad rationem ultimo loco allatam aio bene constitutum fuisse hominem in puris naturalibus cum

R

ap-

appetituum dissensione, dummodo pars superior retineat vires sufficientes ad frenandam partem inferiorem, ac suo nutui subiiciendam, præcipuè quod hoc ipsum confert ad meritum operantis, vt ex parte inuenit Suarez proleg. 4. cap. 2. num. 14. & hanc solutionem expressis verbis inuenio in August. lib. 3. de libero arbitrio cap. 20. non enim, inquit, mediocria bona sunt, quod anima facultatem habeat, vt adiuuante Creatore se ipsam excolat, & pro studio possit omnes acquirere, & capere virtutes, per quas, & à difficultate cruciante, & ab ignorantia cecante liberetur, quod si ita est, non erit nascentibus animis ignorantia, & difficultas supplicium peccati, sed proficiendi admonitio, & perfectionis exordium. Non enim ante omne meritum boni operis paruum est accepisse naturale iudicium, quo sapientiam præponat errori, & quietem difficultati, vt ad hæc non nascendo, sed studendo perueniat, quod si agere noluerit, peccati rea iure tenebitur, stantquam, quæ non bene vsa sit ea facultas,

te,

te.
ig
ta
ta
&
me
nu
ip
vo
co
bu
sa
pa
dif
eni
pra
cat
len
cul
qui
stu
mi
ve
vol
Hi
tra
da

te, quam accepit, quanquam enim in ignorantia, & difficultate nata sit, non tamen ad permanendum in eo quod nata est, aliqua necessitate comprimitur: & deinde sic concludit, etiamsi anima alibi constituta eas misisset Dominus ad inhabitanda corpora, quibus in ipsa ignorantia, & difficultate liberam voluntatem petendi, & querendi, & conandi non abstulit, daturus petentibus, demonstraturus querentibus, pulsantibus aperturus, omnino extra culpam esset, hanc enim ignorantiam, & difficultatem studiosis, & beneuolis euincendam ad coronam gloriæ valere præstaret, negligentibus autem, & peccata sua de infirmitate defendere volentibus, non ipsam ignorantiam, difficultatemque pro crimine obijceret, sed quia in eis potius permanere, quam studio querendi, atque discendi, & humilitate confitendi, atque orandi ad veritatem, ac facultatem peruenire voluerunt, iusto supplicio vendicaret. Hinc tria ex Augustino infero contra Henricum, & primo asseri à S. Doctore ignorantiam, ac difficul-

tatem non esse supplicium peccati, nec obijciendam pro crimine, vt vult Auctor, sed naturalem conditionem hominis: secundo non necessitari ad peccandum ex difficultate orta ex hac ignorantia, & motione appetitus, ac multo minus more pecudum trahi, ac necessitari ad amplexum boni inhonesti delectabilis, vt aduertit S. Thom. quæst. 4. de mal. art. 2. ad 10. *concupiscentia secundum quod est aliquid originalis peccati, non nominat necessitatem consentiendi motibus concupiscentie inordinatis, sed necessitatem sentiendi, que manet post baptismum. tertio hominem esse bene constitutum cum appetitu diffensione naturali, quia pars animæ superior habet facultatem coercendi appetitum, illumque coercendo, mereri. Quæ omnia continent doctrinam nostræ responsionis. Quare dum Augustinus lib. 5. contra Iulianum ait, iniquum esse, vt inferior superiori repugnet, damnat vt malam actualem reluctationem contra præscriptum rationis, si vincat*

ra-

ra
no
di
fu
pe
ca
m
di
fu
co
ite
ric
di
co
vi

in
to
ris
&
m
in
set
ma
pr
tra
act

rationem, & à ratione non vincatur, non verò potentiam ad reluctandum, dum ait, malum est, vt inferiora superioribus reluctentur, non quod possint reluctari, & si reluctent, vincantur; distinguo igitur antecedens, malum est vt inferior actu contradicat superiori, & vincat rationem, superiorem seu illam ad se trahat concedo: vt possit contradicere, item subdistinguo, si in parte superiori non adsit virtus illam cohibendi, ac merendi per ipsam actualem cohibitionem, concedo, si adsit talis virtus, nego.

225 Ex quo infero à me damnari in cōclusionē, & solutione argumentorum, relictationem partis inferioris contra superiorem, non præcisè & secundum se sumptam, seu per modum proponentis, nam hæc fuit in Christo tempore passionis, & fuisset in pura natura innocente sine malitia, sed prout habet adnexam præponderantiam, & victoriam contra legem partis superioris, quam actu trahit ad amplexum boni in-

honesti relicto bono honesto. quae de causa difficultas, quam experitur quis prosequendi bonum arduum, independenter à contrarietate appetitus sensitivi, tunc est mala, quando est victrix, non tamen quando est victa, & confert ad maius meritum operantis sine vilo demerito.

SECTIO VII.

Soluntur reliqua obiectiones.

226 **O**bjicit 1. Henricus cap. 3. §. 2. ex lib. 4. contra Iulianum cap. 13. duo bona inter se pugnare non possunt, pugnant autem inter se conscientia, & concupiscentia, cum ergo dici nequeat conscientiam esse malam, oportet fateri, rationem mali esse in concupiscentia: Rursus sic urget idem argumentum ex lib. 5. cap. 7. nulla pugna est sine malo, sed quando pugnatur, aut bonum pugnant, & malum, aut malum, & malum, aut si duo bona inter se pugnant, ipsa pugna est magnum malum, cum ergo ex his duobus pugnantibus
fo-

sola conscientia fit bonum, & do-
 num Dei, utique concupiscentia,
 quæ contra ipsam pugnat est mala.
 In primis duo bona possunt inter se
 pugnare, quin alterutrum ex his
 euadat malum ratione pugnae, & in-
 compossibilitatis. Sic bonum vir-
 ginitatis pugnat cum bono coniugij,
 quamuis ob talem pugnam neutra
 denominetur mala, similiter consilia
 euangelica, & ius retinendi proprium
 Patrimonium, sunt ambo bona,
 etiamsi dominium, & proprietas bo-
 norum pugnet cum paupertate, quæ
 est vnum ex tribus consilijs. Rur-
 sus potentia consiliatiua, ac directi-
 ua voluntatis ad bonum honestum,
 per dictamen prudentiæ, & poten-
 tia volitiua regulabilis ab illa, sunt
 duo bona, & tamen vna alteri ad-
 uersatur, operando contra illius di-
 ctamen, ergo duæ potentiæ possunt
 inter se pugnare sine præiudicio na-
 tiuæ bonitatis. Quapropter iuxta
 superiorem doctrinam, aio tam po-
 tentiam superiorem, quam inferio-
 rem esse bonas potentias datas à Deo

adhunc finem, vt vna pareat alteri, & ab altera coerceatur, si nolit parere, licet ipsa actualis resistentia, praua sit, ac deordinata. vnde distinguo hanc propositionem, pugna inter duo bona est mala, pugna, inquam, actualis contra præscriptum, potentiæ, cui debet obedire, transeat: virtus pugnandi data cum subordinatione ad obediendum appetitui superiori potenti illam coercere, ne pugnet, est mala, nego, vt patet exemplis supra allatis, & præsertim voluntatis, quæ non inter malas potentias numeratur, quia potest, & aliquando resistit regulæ prudentiæ.

227 Obijcit secundo ex lib. 2. de Nuptijs, & concupiscentia cap. 9. Deus non potuit facere id, cuius prædicatorem pudeat dicere, sed concupiscentia est materia pudoris, & erubescentiæ, ita vt pudeat Prædicatorem dicere, quod concupiscat! ergo est mala, nec est à Deo: minor est doctrina Augustini loco cit. cap. 5. sic scribentis, de hac concupiscentia

eru-

erubuerunt, qui primi pudenda texerunt, quæ prius pudenda non fuerant, sed tamquam Dei opera prædicanda, atque glorianda. Urget, grauius est, & indignius Deo, quod pudeat hominem alicuius operis, quod non homo, sed ipse Deus fecit in homine, cum omnes opifices quanto possunt labore, & industria, id agant, ne de suis operibus erubescant, ergo si concupiscentia non esset ab homine, sed à Deo, utique primi Parentes erubuissent de eo, quod non ipsi, sed Deus fecisset in ipsis. Concessa maiori, distingo minorem, concupiscentia est materia pudoris, & erubescentiæ sumpta pro actu, quo pars inferior concupiscit contra dictamen rationis, transeat: sumpta pro potentia collata à Deo, ut regatur à potentia superiori ad concupiscendum delectabile honestum, nego, & ad probationem minoris aio, primos Parentes non erubuisse de potentia, seu de opere factò à Deo, sed de actu concupiscendi factò ab ipsis, ac præueniente vsum rationis

cuius præventionis origo, & causa
fuit peccatum, per quod perdidere-
runt donum integritatis, cuius vir-
tute pars inferior detinebatur, ne
posset insurgere contra superiorem,
vnde nego eos erubuisse de eo, quod
fecit Deus, sed de eo, quod ipsi fe-
cerint, & ideo Augustinus non agno-
uit erubescerentiam in ipsa potentia,
sed in actu, vt pater ex verbis fe-
quentibus; *tunc, inquit, texerunt,*
quando erubuerunt, tunc autem eru-
buerunt, quando post inobedientiam
suam, inobedientia membra senserunt,
ideoque erubescerentia fuit de sola
actuali inobedientia, nõ de potentia,
alioquin ante peccatum erubuissent.
Et retorqueo argumentum, puduit
Adam, quod consenserit Euæ in esu
pomi vetiti, non tamen quod ha-
buerit à Deo potentiam consentien-
di, ergo materia pudoris, est solus
actus prauus, non potentia produ-
ctiua illius, alioquin equè illum pu-
duisset de appetitu rationali, ac sen-
sitiuo, imò magis de rationali, in
cuius inobedientia inest formalis ma-
li-

litia, & non merè denominatiua, vt
 in ipsa inobedientia appetitus.
 228. Obijcit tertio dicto cap. 3.
 §. 2. *versu*, imò subtiliter ex lib. 3.
 contra Iulianum cap. 3. quod est bo-
 num non expugnatur, sed homo
 vult vincere, & expugnare concu-
 piscentiam per continentiam, ergo
 concupiscentia non est bona, sed
 praua, vnde cap. vlt. eiusdem libri
 feriens Iulianum sic concludit, *si am-
 bo concupiscentiam debellamus, quare
 non vituperamus? quam te iactas ex-
 pugnare continentia, quare non vis
 damnare sententia.* Respondeo vi-
 tuperandam, & expugnandam esse
 concupiscentiam sumptam pro actu
 deordinato concupiscentiæ contra
 inclinationem, ac directionem par-
 tis superioris, non verò sumptam
 pro potentia concupiscendi bonum,
 vel malum, aliter non minus esset vi-
 tuperabilis prauus actus voluntatis,
 quam ipsa voluntas, quam intendit
 expugnare ratio, ne ruat in ample-
 xum boni inhonesti, quod tamen
 non concedit ipse Henricus, vnde si

per pudicitiam non intendimus expugnare ipsam potentiam concupiscibilem secundum se, sed eius pravam operationem, non possumus damnare, ut malam ipsam potentiam, sed eius actum, ideoque non perimus à Deo, ut auferat à nobis appetitum rationalem, & sensitivum, sic enim peteremus priuari facultatibus naturalibus, ab ipso Deo inditis, sed ut tollat, & impediatur motus deordinatos procedentes ab illis.

229 Instas non solum est mala motio deordinata, sed vis impulsiva ad talem motum, unde graues Theologi, quos sequitur Suarez disp. 14. met. sect. 13. num. 26. negant Deo potentiam producendi in homine habitum vitiosum, ne dicatur auctor inclinationis ad malum, ergo prauitas non solum est in motu concupiscentiæ, sed etiam in ipsa potentia, quæ ad talem motum inclinatur, & ideo Augustinus ipsam appellat animi vitium. Distinguo antecedens, vis impulsiva ad malum est mala, si est solummodo impulsiva ad malum, tran-

transeat, si est de se impulsiva ad bonum præscindendo ab honesto, & inhonesto, nego; potentia autem concupiscendi ordinatur ad bonum iucundum abstrahens ab honesto, & inhonesto, vt patet in voluntate, quæ licet sit vis impulsiva ad malum, & aliquando vtens membris ad præuè operandum, non reijcitur, vt mala, quia habet pro obiecto bonum, abstrahens à ratione honesti, vel inhonesti; nec vrget paritas de habitu vitioso, qui non est indifferens ad bonum, vel malum, sed inclinat de se ad solos actus prauos, vel vitiosos, ex quibus generatur. Cæterum nunquam Augustinus concupiscenciam cum habitu vitioso, & morbida qualitate confundit, sed vel cum sola culpa originali, vel eius effectibus, vt aduertit Suarez proleg. 4. cap. 8. num. 16. his verbis, *nec Augustinus in locis allegatis aliquid de tali qualitate docuit, sed animi vitium appellat ipsam originalem culpam, & interdum ipsam potentiarum deordinationem vocat animi infirmitatem, seu*
ef-

effrenem concupiscentiam, imò eius motus noxiam qualitatem, & languorem animi appellat, ut constat ex lib. 14. de Ciuit. cap. 19.

230 Instas Iulianus dicebat concupiscentiam, ut est quædam vis naturalis ad propagationem speciei per generationem esse bonam, malam verò, ut est actualis inclinatio ad illicita, & tamen impugnatur ab Augustino, ergò Augustinus non solum agnoscit rationem mali in ipsa actuali inclinatione ad malum, verum etiam in ipsa potentia productiua talis inclinationis, aliter Iulianus, vel nõ impugnaretur, vel male impugnaretur ab Augustino. Respondeo Iulianum existimasse concupiscentiam rebellem non esse in natura lapsa effectum peccati originalis, quod negabat dari in posteris descendentibus ex Adamo, contra verò Augustinus admittens ex doctrina fidei peccatum originale rectè impugnat Iulianum, probans dari peccatum originis, & ab eo oriri potentiam concupiscendi, quæ ab ip-

ipso peccato, tamquam à causa de-
nominatur mala, ac in deterius mu-
tata, quapropter appellat Augusti-
nus malam, non solam actualem con-
cupiscentiam modo supra explicato,
sed etiam ipsam potentiam concu-
piscendi, non ratione sui, sed solius
peccati Adæ; cuius est effectus, quod
negabat Iulianus. distinguo igitur
consequens, Augustinus agnoscit non
solum, vt malam inclinationem ad
malum, sed etiam potentiam produ-
ctiuam talis inclinationis, potentiam
inquam secundum se spectatam, &
prout est virtus debita naturæ, nego,
prout proueniens ex peccato Adæ,
concedo. quod si dicas, Augustinus
sic arguit, dedecet naturam huma-
nam posse, & actu concupiscere con-
tra rationem, ergo datur peccatum
Adæ, & consequenter sentit concu-
piscenciam secundum se esse malam,
non vero denominatiue à peccato
Adæ; nego antecedens, cuius falsi-
tas inde patet, quia lib. 3. de lib. arb.
cap. 20. expresse habet ipsam concu-
piscenciam non esse de se prauam,

nec

nec obijciendam vt crimen , quod utique non diceret, si præscindendo à peccato originali, tamquam à causa, agnosceret rationem mali in ipsa potentia concupiscendi secundum se sumpta , ac proinde si concupiscentia nunc est mala , non potest subire hanc denominationem nisi à mala causa , nempe à peccato originali . aliter fuisset etiam mala in pura natura contra superius dicta .

231 Obijcit quarto dicto §. 2. versu *vox utique S. Augustini*, omnis potentia ideò est bona , & laudabilis, quia saltem habet aliquos actus bonos, sed concupiscentia nullum habet actum bonum , ergo ex nullo capite potest dici bona , & laudabilis , minor patet ex eodem Augustino lib. 4. contra Iulianum cap. 2. vbi docens concupiscentiam in sanctis continentibus ~~in~~ nullos actus bonos exercere , sic loquitur , *quid ergo illic (hoc est in sanctis continentibus) agit concupiscentia , vbi nihil boni concupiscitur ex illa, quid ibi agit libido , vbi nihil boni libabit ex illa , nego*
ma-

maiolem, quia potentia est bona,
 non quia habet, seu facit, sed quia
 potest habere, & facere actum bo-
 num; ad quem ordinatur, vnde ad-
 huc esset bona voluntas, etiamsi
 in multorum sententia actu resiste-
 ret omnibus auxilijs, quia eius boni-
 tas in actu primo non desumitur ab
 actu bono, sed à virtute potente
 exire in actum bonum; potentia au-
 tem concupiscibilis inferior potest
 appetere delectabilia, quæ sunt con-
 tra, & iusta rectam rationem, cum
 non sit determinata ad solam spe-
 ciem delectabilis inhonesti, neque
 enim semper inclinatur contra leges
 temperantiæ ad immoderatam cibi
 quantitatem, vel ad cibos vetitos, sed
 etiam ad moderatam, & ad cibos
 permisso à lege, vnde ad auctorida-
 tem Augustini aio concupiscentiam
 in sanctis continentibus concupisce-
 re aliquod bonum iucundum non
 vetitum à Deo, quemadmodum
 dixi, quod concupiscit moderatum
 cibum, & potum, ideo autem tribui-
 tur illi omne malum, quia cum om-
 nis

nis operatio voluntatis pendeat ex
 Aristotele ab operatione sensuum, &
 hæc vitatur ex peccato originis
 ob quod amisit frænum doni integri-
 tatis, idcirco exordium malorum
 operum, ac omnis mali dicitur esse
 ex concupiscentia vitata per pec-
 catum.

FINIS DISPUTATIONVM.

IN-